

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJNO NOVO MESTO

LJSKA KNJIŽNICA
TA JARCA
NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 330 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za čezmestvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOCI RACUN pri Mestni hišnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/24

Štev. 1 (459) LETO X.
Novo mesto, 8. januarja 1959

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje "Slovenski poročevalci" v Ljubljani

NOVOLETNI POZDRAV PREDSEDNIKA JOSIPA BROZA-TITA DRŽAVLJANOM JUGOSLAVIJE

VSEM SREČNO NOVO LETO 1959!

Predsednik FLRJ Josip Broz Tito je poslal državljanom Jugoslavije novoletni pozdrav, v katerem je dejal:

"Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke Jugoslavije!

Čprav sem skupno s tovariši, ki so odšli z menoj na to potovanje, v tem trenutku daleč od vas, v prijateljski državi Indoneziji, smo v mislih z vami ob prihodu novega leta 1959. Skupaj z našimi prijate-

li, obdani s simpatijami in gostoljubnostjo, slavimo tudi mi tukaj, na drugi strani ekvatorja, prihod novega leta.

Vi veste, da smo se odločili za to daljno pot zaradi tega, da še bolj čvrstimo zvezo in vsestransko sodelovanje z državami v tem delu sveta. Skušali bomo tudi ob tej priliki zvesto tolačiti težnje naših narodov in simpatije, ki jih goje do narodov v tem delu sveta. Naša skupna skrb pa je mir in

uresničenje čim boljšega sodelovanja med narodi.

Tovariši in tovarišice! Za seboj zapuščamo še eno leto vztrajne borbe za izgradnjo naše socialistične države, za ustvaritev lepših in srečnejše prihodnosti naših delovnih državljanov. Tudi preteklo leto je bilo polno raznih dogajanj tako v našem notranjem življenju, kakor tudi v mednarodnih merilih. Vztrajna borba za nadaljnji napredek naše države ni bila brezuspešna. V preteklem letu smo dosegli znatne rezultate v izgradnji naše države. Mnoge tovarne in drugi objekti so začeli v tem letu obratovati. Naša mladina je zgradila v nepolnih osmih mesecih 80 kilometrov avtomobilske ceste med Ljubljano in Zagrebom, s čimer je še enkrat potrdila svoj visoki socialistični patriotizem. Doseženi so vidni rezultati v dvigavanju delovne storilnosti, v bogatejši izbiri in kakovostnejših izdelkih. Naši delavci, inženirji in tehniki se lahko zares ponašajo z doseženimi uspehi.

V kmetijstvu smo lani prvokrat dosegli velike uspehe v visokih pridelkih žita in koruze, ker smo se lotili še bolj smelo uporabljati in izkoriščati agrotehnična sredstva. Ti uspehi, čeprav so bili v nekaterih delih preprečeni, da ni sušno leto povzročilo večje škode prehrani našega prebivalstva. Prav po zaslugi sodobnega obdelovanja tudi teh manjših površin smo dosegli v celoti naš povprečni pridelek. V letu 1959 je treba iti še bolj smelo naprej v kmetijstvu. Skupnost daje v tem letu za investicije v kmetijstvu nad 80 milijard dinarjev in to mora dati pričakovane rezultate. Naši kmetje naj spoznajo, kolikšne koristi bo zanje, ako se vključijo v borbo za večje pridelke s sodobnejšo obdelavo zemlje, s kooperacijo in združenjem z zadrugami.

Na mednarodnem področju je lansko leto poteklo v znamenju neprestane borbe za mir, za preprečbo poizkusnih eksplozij nuklearnih bomb, za razorožitev itd. Čeprav niso bili v najvažnejših vprašanjih doseženi odlični rezultati, je vendarle uspelo doseči vsaj nekaj — preprečena je bila vojna na Bližnjem vzhodu, začelo se je res-

nejše razpravljanje o ustavitvi poizkusov atomskih bomb itd. Pri vsem tem so imeli odločilno vlogo Združeni narodi.

Daleč smo od tega, da bi mogli biti mirni za prihodnost človeštva in prav zaradi tega moramo skupaj z vsemi miroljubnimi silami sveta zastaviti največje napore, da bi ohranili mir in ustvarili miroljubno aktivno koeksistenco in sodelovanje med narodi sveta.

Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke!

Stopamo v leto 1959 z globoko vero v našo lastno moč in ustvarjalne sposobnosti naših delovnih ljudi. Tudi v tem letu imamo pred seboj ne malo nalog, ki so precej težke, ki pa jih bomo lahko obvladali, ako bomo imeli vedno pred očmi našo skupnost kot celoto, ako bomo naša materialna sredstva pravilno in varčno uporabljali. Vse naše naloge so usmerjene k ustvarjanju boljšega življenja naših delovnih ljudi in vsak voditelj ali kdo drugi, ki bo to pozabil, bi delal tako proti posameznikom kakor tudi proti skupnosti kot celoti.

Višji življenjski standard je seveda odvisen predvsem od samih delovnih ljudi in od dviganja delovne produktivnosti, prav tako pa tudi od varčevanja in neizmernega, s čimer nekateri vodilci ljudje še vedno ne računajo dovolj. Ko govorim o varčevanju, imam pred očmi predvsem varčevanje v proizvodnji, v tovarnah in raznih drugih podjetjih, v ustanovah in na raznih neposrednih proslavah. Ko govorim o varčevanju, pri tem prav tako mislim na drago grajenje raznih objektov, stanovanjskih poslopij in drugega. Ko govorim o varčevanju, mislim, da je treba čimbolj zoževati investicije, ne pa jih razširjati izven plana, ker je to v skrajni smeri v škodo standarda državljanov. Vsestransko varčevanje in pravilno razdeljevanje sredstev ima eno izmed odločilnih vlog v obvladovanju naših materialnih težav.

Našim delovnim ljudem, delavcem, kmetom in ljudski inteligenci, naši mladi generaciji, našim pripadnikom obrambnih sil, vsem našim državljanom in državljan-kam želim srečno novo leto 1959!

Stopili smo v praznično, jubilejno leto. Ob vsem našem delu in uresničevanju novih nalog na poti socialistične graditve se bomo letos še prav posebej spominjali dogodka, ko je bila pred 40 leti — aprila 1919 — ustanovljena Socialistična delavska stranka (komunistov), naša Komunistična partija oz. Zveza komunistov Jugoslavije. V Komunistični partiji Jugoslavije so se pred 40 leti strnili zavestni in revolucionarni borci, ki so takrat in kasneje imeli nad vse pomembno vlogo. Štirideset let življenja, nenehne borbe, dragocenih žrtev in streme, težke poti, pa tudi veličastnih, neuničljivih zmag za pravice delavskega razreda, za svobodo jugoslovanskih narodov in zmogovit razvoj socializma po svetu — 40 let dela, trpljenja in uspehov Komunistične partije Jugoslavije je hkrati štiridesetletna zgodovina naše države. V najtežjih in najhujših dneh pravkar potekajočih desetletij je Partija vedno odločujoče posegla v našo osodo.

Navzlic številnim težavam Partija v najtežjih pogojih dela nikoli ni klonila, ne prenehala obstajati. Bes in teror jugoslovanske buržoazije je nista mogla uničiti; notranje frakcijske borbe niso preprečile revolucionarnosti v vrstah delavskega razreda na terenu in ni je strlo nasilje monarho-fašistične diktature. Komunistična partija Jugoslavije je ostala zvesta sama sebi. Šest sto tisoč mladih borcev je dalo življenja v španski vojni. Pod revolucionarno zastavo v NOB je zbrala milijonske množice ljudstva, ki je ljubilo svojo domovino. "Dvignila je tudi nacionalno zastavo iz blata, v katerega so jo vrgli bivši oblastniki, in jo skupno s svojo zastavo nosila skozi osvobodilno vojno. Tudi tu se je pokazal njen revolucionarni in internacionalistični duh," kot je dejal tovarš Tito na prvi seji odbora za praznovanje 40-letnice KPJ.

Po zmogovito končani vojni se je Partija lotila najtežje naloge: graditve socializma. Ustvarjena nacionalna enotnost, v boju skovano bratstvo jugoslovanske skupnosti narodov in doslednost ideji marksizma-leninizma so pomagali ustvariti trdne temelje socialistične države. Zmaga delavskega razreda in lepše, boljše življenje delovnega človeka je postalo stvarnost.

Otklenela v enotni, nezlomljivi fronti vseh delovnih ljudi Jugoslavije je naša Partija vzdržala tudi strašen pritisk stalinizma. Neomajno je bila zvesta vedno živi znanosti marksizma-leninizma in prav zato se je lahko tako uspešno branila proti vsem napadom, ki so nam hoteli vsiliti socializmu tuje poglede na svet in svobodo. Prav zato, ker je bila tako čvrsta in vedno dosledna ideji Marxa, Engelsa in Lenina, je naša Partija na VII. kongres ZKJ tudi lahko sprejela program, ... o katerem menimo, da je neogibno potreben za nadaljnji razvoj socializma v naši državi, pa tudi zato, da nekoliko pripomemo k nadaljnemu razvoju socialistične misli po svetu — da navedemo spet besede tovarša Tita — Program ZKJ je postal program socialistične Jugoslavije, pot naših narodov k srečni, bogatstvu in miru.

Vsega tega se bomo ob praznovanju 40. obletnice ustanovitve KPJ letos spominjali. Čimbolj se bomo seznanili z borbo naše Partije, z njenim življenjem in delom za dobrobo naših narodov. Zlasti mlademu rodu povejmo ob pripravah te vse-ljudske proslave, kako je prišlo do tega, kar danes imamo in uživamo. Jubilejno leto naše Partije pa nas hkrati zadoljuje s še širšim in poglobljenim vsestranskim političnim, gospodarskim, kulturnim in splošno družbenim delom. Spominja nas, da vložimo vse sile v uresničitev nalog Pisma Izvršnega komiteja CK ZKJ in Sedmega kongresa. Smo pred kongresi Zveze komunistov po republikah, ki bodo v jubilejnem letu še posebno velikega pomena, saj bodo poudarili predvsem vse tekoče in konkretne naloge v zvezi z uresničevanjem sklepov VII. kongresa. Pred nami je kongres Zveze komunistov Slovenije; pomladitev naše Partije z novimi kadri, osvežitev in učvrstitve njenega socialnega sestava so le nekatere izmed nalog, ki jih bomo letos uresničili.

Jubilejno leto in njegov pomen pa sta tudi v tem, da bodo mladi komunisti in naraščaj, ki prihaja, spoznali, v kako težkih razmerah in dostikrat neverjetnih okoliščinah so komunisti v letih ilegalnega boja in med NOB izvrševali naloge Partije. Velicina revolucije nas uči in spodbuja, da bomo danes, v pogojih svobodne, socialistične države in družbenega upravljanja sposobni kar najbolje in predano uresničevati dolžnosti, ki jih od nas terjata zvest in socializem.

V tem smislu so tudi vse osnovne organizacije ZKJ, komiteji in odbori za proslavo 40. obletnice ustanovitve Partije zastavili svoje delo.

Mobilizacija vseh sil za dosledno uresničevanje sklepov Sedmega kongresa naj bo naš iskren, borbeni pozdrav Partiji ob njenem jubileju!

Potrošniški sveti

SZDL pripravlja volitve novih potrošniških svetov. Ker se v dosedanjih praksi doslej izvoljeni sveti niso posebno izkazali, je vprašanje težavno predvsem zaradi tega, ker manjka izkušenj. Kljub temu je predsednik komisije za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL tov. Ludvik Golob vprašanje potrošniških svetov zelo temeljito obdelal in ga posredoval prisotnim na nedavni seji Okrajnega sveta za trgovino in gostinstvo. Dal je nekaj zelo dobrih sugestij. Svet za trgovino in gostinstvo se je sestel 19. decembra, naslednjega dne pa so o tem vprašanju razpravljali tudi predstavniki občin in občinskih političnih vodstev.

SLABOSTI STARIH POTROŠNIŠKIH SVETOV

V marsičem je bila krivda njihovega neuspeha slaba kadrovska izbira pri volitvah. Izvoljeni so bili zelo na hitro, lahko bi rekli kampanjsko. Zato niso bili v njih ljudje, ki bi jih bili sposobni dobro voditi. Mogoče je bil vzrok tega tudi v tem, da smo vlogo potrošniških svetov podcenjevali in nismo dovolj upoštevali nalog, ki so bile pred njimi. Razen tega so sveti ostali po izvolitvi prepuščeni sami sebi in niso dobili nobene pomoči. Nekaj časa so životalili, nato pa z redkimi izjemami zaspali. Marsičesa je bilo krivo dejstvo, da potrošniški sveti niso bili vezani na noben organ oblasti ali družbenega upravljanja.

Občinski ljudski odbori so izdelali pravila za potrošniške svete po tujih vzorih. Razumljivo, da ta pravila niso povsem ustrezala našemu okolju. Ponekod je bilo čutili željo po stikih, tako s strani delavskih svetov trgovskih podjetij kot s strani potrošniških svetov. V začetku so se obojestransko vabili na seje, a je to kmalu zamrlo. Oba organa namreč nista mogla najti skupnega področja za obravnavo in delovanje. Kljub temu so posamezni sveti še životalili. Dokončno jih je porazila enostranska razprava o potrošniških svetih, ki je ugotovila, da sveti ne izpolnjujejo svojih nalog. Sledil je moralni pritisk ki ni ločeval delavskih od nedelavskih in je zadržal še tiste, ki so delali.

(Nadaljevanje na 3. strani)

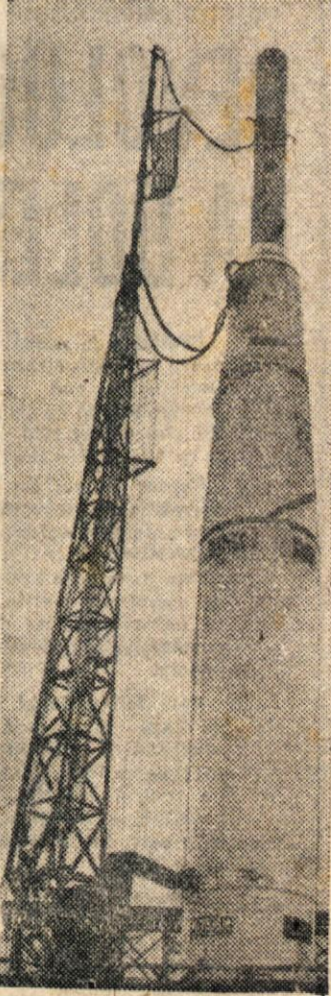
30VJETSKA KOZMIČNA RAKETA V VESOLJU

Prvič v zgodovini človeštva je 2. januarja letos potelato v vesolje umetno telo z Zemlje, tokrat poslano mimo Meseca proti Soncu, kjer bo poslalo umetni sončev satelit. Raketa, ki so jo izstrelili v Sovjetski zvezi, je preletela razdaljo med Zemlje in Mesecem v 34 urah. Sovjetski znanstveniki prejemale za ta izredni uspeh priznanja in čestitke z vseh strani sveta. Rezultat opazovanja, ki ga je opravila raketa, bodo objavljeni.

Ena izmed ameriških sester, ki so poskušale priti do Meseca, a so se vrnile pred ciljem in zgorjele. Veljavna najnovejša sovjetska kozmična raketa je po več neuspehih Amerikancev seveda toliko večja, čeprav je bilo ob njeni izstrelitvi morda celo nekaj manj zanimanja kot ob izstrelitvi prvega ruskega Sputnika. Navadili smo se presenečenj.

OBVESTILO

Maloprodajna cena za Dolenjski list znaša od današnje številke dalje 15 dinarjev.

VREME

ZA ČAS OD 8. I. DO 18. I. 1959

Do 10. januarja se bo odločila usoda zime. Če bo do tega roka nastopil jug, bo ves januar v splošnem topel, s pogostnim dežjem; v obratnem primeru pa kaže, da se je pričelo dolgo razdobje mraza, ki se bo s kratkimi prekinitvami zavleklo daleč v pomlad. Sprva v splošnem ne bo preveč hladno, pač pa bo pogostokrat snežilo in izjemoma tudi deževalo. Postopoma bo zapadel visok sneg. Nato bo sledilo dolgo razdobje hudega mraza.

Seja Okrajnega ljudskega odbora

25. decembra dopoldan sta oba zbora Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto zasedala v Domu ljudske prosvete na skupni seji. Sejo so vodili predsednik Franc Pirkovič, podpredsednik Viktor Zupančič in tajnik Zvonko Perc. Podpredsednik Viktor Zupančič je v izbrnem referatu seznanil odbornike z osnovami družbenega plana in proračuna za leto 1959. Sledila je živahna razprava. Odborniki so na seji rešili vrsto pomembnih vprašanj. Več bomo o seji poročali v prihodnji številki.

Most čez Vardar žegotov!

Iz direktiv, ki iz gradnjo avtomobilske ceste Skoplje-Djevdjelija za konec decembra sporočijo, da je lograjeno že 19 km ceste od Titovega Velesa do Negotina. V bližini Titovega Velesa so zgradili tudi velik betonski most čez Vardar, najvažnejši objekt na makedonskem delu avto ceste. Most je dolg 170, širok pa 11 metrov.

Vaš televizijski sprejemnik

Že čaka na upravljalnega lista! Dobil ga bo eden izmed naših starih oz. novih naročnikov, ki bo do 15. februarja 1959 poravnal polletno naročnino. Še en mesec vas bo obiskal vaš pismonoša; pripravite zanj 300 dinarjev, da boste sodelovali v velikem novoletnem nagradnem žrebnju DOLENJSKEGA LISTA! Naročniki izven Slovenije so dobili pooblastilo v novoletni številki našega lista; prosimo jih, da polletno naročnino takoj nakažejo.

Seznam ostalih nagrad bomo v kratkem objavili!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Potrošniški sveti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zakonski predpisi niso bili dovolj elastični, ran tega pa so tudi trgovske zbornice začele preveč v formalnopravni plat vprašanja poročniških svetov, premalo so se pa ukvarjale z vsebino njihovega dela.

Potrošniški sveti so bili izvoljeni le pri trgovinah z živili, ponekod pri centralah trgovskih podjetij in ponekod po poslovalnicah. Mogoče je manjkalo povezave s sveti za blagovni promet pri občinah. Omenjeni organi so pokazali zelo malo zanimanja za potrošniške svete. Stari poročniški sveti so imeli torej preozek krog delovanja ter zato niso mogli najti prave vsebine dela, prešli so premočno pomoči, kar dramski sestav je bil prelast in zaradi omenjenih vzrokov ni mogel položaja obvladati nihče: ne sveti sami, ne družbene organizacije in ne občine.

NOVE NALOGE

Ce želimo, da se žalostne izkušnje preteklih potrošniških svetov ne bodo ponovile, moramo novim določiti predvsem njihovo delovno področje. Star sveti se namreč niso mogli uveljaviti predvsem zaradi tega, ker je bilo njihovo delovno področje premajhno. Potrošniški svetovi torej ne bomo več ustanovljali le pri trgovinah z živili. Njihovo delovanje mora zajeti vso trgovsko mrežo, gostinsko mrežo, ki ima stalne abonente, obratne menze zaprtega tipa, prav tako pa tudi obrt in obrtne storitve. Vprašanje preskrbe delovnega dovoljka namreč ni rešeno že s tem, da trgovina pravilno funkcionira. Mnogo ljudi je prisiljenih, da se hranijo v prehranjenih obratih, v privatnih gostilnah, v raznih menzah in podobno. Prav tako je čedalje težje vprašanje obrtnih storitev, saj stalno ugotavljamo, da obrt nazaduje.

Ker se industrija sredotoča predvsem v mestih, tam naglo narašča število prebivalcev. Razen vseh ostalih komunalnih vprašanj odpira ta pojav tudi vprašanje družbene prehrane. Zmogljivost obstoječih obratov ne zadostuje. To povzroča zaradi velikega navala padec kvalitete v gostinski posrednosti, razen tega pa pušča odprto vprašanje prehrane velikega števila delavcev. Potrošniški sveti imajo tukaj obsežno področje dela. Osnovna naloga, ki jo morajo rešiti, je vprašanje obratnih menz. Mogoče je to ta prvi pogled težko razumeti. Upoštevati pa moramo, da se pri ustanavljanju obratnih menz v podjetjih pojavljata dva vpliva. Določeni del zaposlenih je odvisen predvsem od hrane, ki naj mu jo nudi obratna menza. Ta del si obratno menzo želi in jo zahteva. Preostali del zaposlenih (kmetičko delavstvo) je od menze odvisen mnogo manj in želi bogatiti od podjetja čim večji zaslužek. Ti ljudje obratni menzi nasprotujejo, ker pomeni to vprašanje za njih manjši zaslužek z ozirom na to, da podjetja takšne menze finančno podpirajo. Niso redki primeri, da imajo delavci, ki želijo za ustanovitvijo obratne menze, v delavskem svetu mnogo manj predstavnikov od onih, ki temu nasprotujejo. V takšnem primeru bo moral posredovati potrošniški svet.

So tudi primeri, kot je na Mirni. Tam je vprašanje družbene prehrane še odprto. Nekaj sto delavcev je odvisno v pogledu prehrane od petih privatnih gostinskih obratov. Nobeno industrijsko podjetje na Mirni ni dovolj veliko, da bi ustanovilo lastno obratno menzo. Vsa podjetja bi celota pa imajo premalo skupnega stika, da bi to vprašanje rešila, čeprav bi bila takšna rešitev zelo ugodna. Tudi tu bo moral to nalogo načeti potrošniški svet.

Vsi vemo, da je vprašanje obrtništva in obrtnih storitev na Dolenjskem zelo pereče in močno odprto. Obrt silni v industrijski način proizvodnje. Potrošniški ostaja breg obrtnih uslug, kolikor pa mu jih kdo nudi, niso kvalitetne. To vprašanje bodo kmalu pričele reševati stanovanjske skupnosti, takoj ko jih bomo ustanovili. Mnogo dobrih predlogov za uspešno rešitev tega težkega vprašanja bodo lahko dali prav potrošniški sveti.

Nastetih nalog ne bodo mogli uresničiti brez sodelovanja občinskih organov. Vprašanja bo nujno treba reševati na osnovi sodelovanja. Potrošniški bodo morali tu načeti tudi vprašanje politike občin do podjetij, ki je marsikje nepravilna, in obratno: odnose podjetij do občine in skupnosti. Kot vidimo torej, potrošniški svetovi naloge ne bodo manjkale, saj bodo imeli široko področje delovanja.

KAKO IN KJE?

Dosedanjim potrošniškim svetom je močno manjkalo povezave navzgor. To napako bomo popravili tako, da bodo novi potrošniški sveti povezani s sveti za blagovni promet pri občinskih ljudskih odborih. Razen tega bo treba ustanoviti stalen obojestranski stik z delavskimi sveti prizadetih podjetij. Pri svetih za blagovni promet bo treba osnovati posebne komisije za potrošniške svete. Računati moramo tudi na to, da bo prišlo do nesoglasij med potrošniškimi in delavskimi sveti. Takšne spore bodo morale reševati omenjene komisije, ki bodo razen tega obveščale pristojne oblastne organe o delu svetov in dajale izdelane predloge v obdobje.

O tem, kje naj bi potrošniške svete ustanovljali, smo se že pomenili. Vendar tudi tu nas opata predvsem dve inicijati. Na podeželju bomo lahko uveljavili nekaj vrste teritorialne potrošniške svete, ker bo tam en sam svet v manjšem naselju lahko predstavljal želje vseh potrošnikov. Tak svet bo moral zajeti vso problematiko — od trgovske, preko gostinske do obrtniške. Taka oblika se bo na podeželju obnesla tudi zato, ker so poslovalnice vseh vrst v naseljih samostojnejše od onih v mestih.

V centrih je stvar drugačna. Ze sama gotota naseljenosti in raznovrstnosti uslužbne mreže preključuje drugačno obliko. Poročniški sveti naj bodo tukaj pri centralah podjetij, ker imajo poslovalnice mnogo manjša prostora kot na podeželju. Razen izključno trgovskih potrošniških svetov bi ustanovljali poročniške svete tudi po branžah, torej po vrsti dejavnosti, za gostinstvo, za obrt in podobno. Predvsem namreč paziti na to, da bomo novim potrošniškim svetom pustili dovolj prostora za delovanje. Namreč v tem smislu, da jih bomo ustanovljali res tam, kjer bodo imeli pogoje za delo.

VOLITVE IN NALOGE DRUŽBENIH ORGANIZACIJ

Na izbiro imamo tri načine volitev. Tam, kjer so že ustanovili stanovanjske skupnosti, bodo potrošniške svete volili DRŽAVLJANI NA ZBORU DRŽAVLJANOV STANOVANJSKE SKUPNOSTI. Drugi način je, da svoj potrošniški svet IZVOLJO POTROŠNIKI, vendar mora biti prisotnih najmanj 50 potrošnikov. Se ena oblika volitev: POTROŠNIŠKI SVET IZVOLJO NA ZBORU VOLIVCEV. O tem, katero od navedenih volilnih teles bi svet izvolilo, bodo odločala občinska vodstva. Ta bodo določila tudi število članov sveta.

Da bi zagotovili res dobro izbiro kandidatov, je priporočljiv poseben način volitev. Občinsko vodstvo določa, katero veličino telo svet voli. To volilno telo lahko je zbor državljanov stanovanjske skupnosti, zbor potrošnikov ali zbor volivcev, izvoli kandidata za člana vsakega potrošniškega sveta. Predlagajo naj vsaj enkrat več kandidatov kot bo imel svet članov. Občinsko politično vodstvo nato iz predlaganih kandidatov izbere najboljšega, občinski svet za blagovni promet pa te ljudi nato imenuje za člana potrošniškega sveta.

Opozoriti moramo še na to, naj občinski ljudski odbori skrbijo, da bodo nova pravila PS res prilagojena potrebam in pogojem, ki so na našem terenu. Družbene organizacije, predvsem SZDL, naj prične med članstvom široko razpravo o novih potrošniških svetih in naj volitve novih svetov, ki jih bomo izvolili do 15. februarja 1959, resnemeljito pripravijo.

Kad bi se zadnjič s pogledom objel Dolenjsko, pa je ne morem. Jesenska megla jo pokriva.

Ko sem v maju odhajal iz moje valovite Sumadije, mi je bilo žal, da zapuščam njene lepote.

Z novomeške postaje sem se odpeljal z vozom proti Mačkovicu. Tedaj sem prvič zagledal kočček Dolenjske in spoznal, kako je lepa. Tisti dan sem dolgo sedel na obrežju in poslušal žuborence svetlozelenke Krke. Krka brez Dolenjske bi ne bila lepa in obratno.

Nikoli ne bom pozabil trenutka, ko sem šel prvič skozi Novo mesto. Prebivalci so

nikogar ne poznam. Prišlo je nekaj fantov k meni: »Zakaj stojiš sam? Pojdi z nami!« Objeli so me in odpeljali na plesišče.

Alli tisti železničar na novomeški postaji. Sprla sva se zaradi nekega prevoza. Padle so ostre besede, njegove in moje. Včeraj sva se srečala. Stopil je k meni in vprašal, kdaj odhajam. »Ze danes!« Železničar me je objel in rekel: »Oprosti za tisto takrat!«

Davi sem bil v Novem mestu, da si kupim nekaj za na pot. Srečala me je osemletna deklica s šopkom in vprašala:

»Kdaj odjete, striček?«
»Danes,« sem ji odgovoril.

Šopek cvetja

Ob slovesu zadnjih brigadirjev z avto ceste

nam mahali z rokami, otroci, povsem majhni otroci so nas pozdravljali.

Pravim, da mi je bilo žal, ko sem odhajal iz Sumadije.

Ali pa kdo ve, kako mi je sedaj, ko odhajam z Dolenjske?!

Da, odhajam! Je mrzlo decembrsko jutro. Sedim na štoru ob Krki in poslušam, še zadnjič, kako žubori. Ogledujem fotografije s prelepimi kraji Dolenjske, vendar te fotografije niso mogle zajeti vseh njenih lepot. Fotografije spravim v kovček. Moje misli so nevezane, razsute. Obiskujejo me spomini na doživljanja minulih osmih mesecev. Spominj se vrstijo kakor na filmskem platu.

Ne vem, kje bi začel. Morda pri tistem šoferju iz Brežice, ko sem nekoč šel peš proti Otočcu, je ustavljal kamion in pomahal z roko kakor staremu prijatelju: »Prisedi, popelji se!« ... Ali tista starica v Trebnju: dala mi je dve jabolki. Jabolki smo imeli dovolj, toda tisti dve ... Ali tisti fantje in dekleta iz Novoga mesta: šel sem nekoč na Loko, na ples. Pari so se vrteli po taktu glasbe. Jaz bi tudi rad plesal, pa

Deklica mi je ponudila svoj šopek: »Vzemite za srečno pot in na svidenje!« Je rekla in odfrtolala kot metuljček.

Toliko, toliko je vseh spominov. In vsi so dragi mojemu srcu.

Cesta je zgrajena. Cesta, dolga osemdeset kilometrov.

Mi, ki odhajamo, nesemo s seboj spomine.

In obujali si jih bomo, kakor si človek obuja odlomke najlepših pesmi!

Spominjali se bomo vedno prelepih dolenjskih krajev.

Pa ne samo krajev. Spominjali se bomo tudi čudovitih prebivalcev Dolenjske.

Med nas so v preteklosti sejali mržnjo. Kralji, kapitalisti, religija. In razni sovražniki.

Sedaj pa — naj smo v Sumadiji, Dolenjski ali Stajerski, v Črni gori ali v Makedoniji: nihče nas ne more več razdvojiti.

O, megla, razblijni se, da še z zadnjim pogledom objameš Dolenjsko!

Da jo poneseš v svojih očeh!

Dolenjska, pozdravljena!

BRANKO NIKOLIC

Članom SZDL v občinah BREŽICE, SENOVO, SEVNICA in VIDEM-KRŠKO!

Vabljeni vas, da si takoj naročite pokrajinski tednik novomeškega okraja — DOLENJSKI LIST, ki vas bo vsak teden na 8 straneh obveščal o vseh novicah s področja našega okraja, vaše občine in vaše ožje okolice! Če nimate naročilnice, lahko naročite naš list z dopisnico ali pri vašem pismonoši! Polletna naročnina znaša 300 dinarjev in je plačljiva vnaprej.

Vsi novi in stari naročniki bodo tudi letos sodelovali v velikem nagradnem žrebanju, ki ga bomo v kratkem objavili. Da boste sproti obveščeni o vsem, kar vas zanima, si naročite Dolenjski list še danes!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
DOLENJSKEGA LISTA
NOVO MESTO, P. D. 33

Gospodarske vesti

● **Nova klavnica in hladilnica v Sarajevu.** V Sarajevu je začela prejšnji mesec poskusno obratovati nova moderna hladilnica in klavnica. Gradnja je bila stroški pa so znašali 1,25 milijarde dinarjev. Zmogljivost novega kombinata presega potrebe Sarajeva, zato ga bodo lahko uporabljali tudi drugi kraji. Hladilnica bo odprla tudi lastne prodajalne.

● **Kmetijsko-industrijski kombinat v Bečuju.** V Bečuju bo v kratkem ustanovljen velik kmetijsko-industrijski kombinat, v katerem bo vstopilo več kmetijskih posestev. Kombinat bo zajel 9.000 ha obdelovalne zemlje, na razpolago pa bo imel 180 traktorjev, 65 kombajnov in okoli 1.500 priključnih in drugih strojev. Računajo da bo kombinat že to leto dosegel okoli 2,5 milijarde din dohoda.

● **Graditev stanovanj v Beogradu.** Od skupno 7.500 stanovanj, ki so jih začeli graditi v Beogradu lani, so jih do konca lanskega leta dokončali okoli 4.000. Največ stanovanj so zgradili za potrebe podjetij, državnih organov in JLA. Na hitrejši tempo gradnje je med drugim vplivalo tudi izboljšanje organizacije gradbenih podjetij.

● **Domachi železniški motorni vozovi.** Prejšnji mesec je tovarna »Djordjević Goša« v Smederevski Palanki izročila Jugoslovanskim železnicam prve motorne vozove svoje proizvodnje. Upokobljeli jih bodo za okrepitev prometa v Vojvodini in Makedoniji, dosežejo pa hitrost do 90 km na uro.

● **Novi predpisi.** Jugoslovanske investicijske banke. Po novem razpisu Jugoslovanske investicijske banke ne bo znašala lastna

udeležba pri kritju investicijskih stroškov več samo 20% od predračunske vrednosti investicij, ampak 40 do 70%, ker so v Zveznem državnem planu za leto 1959 za te namene zagotovljena le manjša sredstva.

Poslej: 9 občin v novomeškem okraju

Na zadnjem zasedanju konec decembra je Republiški zbor Ljudske skupščine LRS sprejel tudi zakon o spremembah zakona o občinah v občinah in občin v Sloveniji. Po tem zakonu imamo zdaj v novomeškem okraju naslednje občine:

Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Senovo, Sevnica, Trebnje, Videm-Krško in Zuzemberk.

Lokrat: zares odborniki ki vedo čemu glasujejo

Površni opazovalec bi ugotovil ob dnevnem redu seje Oblo Novomesto, ki je bila sklicana 30. decembra 1958, da seja ne bo pomembna, ker bodo na njej razpravljali le o formalnih zadevah. Vendar so pri vsaki točki dnevnega reda odborniki zahtevali razpravo, pojasnila in dajali pripombe. Glasovanje ni bilo le formalno dviganje rok, ampak glasovanje tiste vrste, ko se odborniki v celoti zaveda, zakaj glasuje.

JAMSTVA ZA NABAVO TRAKTORJEV

Ob predlogu za odobritev prošnje nekaterih županih in kmetijskega posestava Trška gora za poročstvo pri nakupu traktorjev je postala razprava posebno živahna. Odborniki so zahtevali pojasnilo, če so zadruge prosile finančno sposobne prevzeti obveznosti, če so dani pogoji za uporabo traktorjev in če bodo stroji ekonomsko izkoristljivi. Odgovorni uslužbenec občine so razložili, da je vprašanje garancije le formalnost, ker Narodna banka brez ugodnega rentabilnostnega računa posojila za nabavo traktorjev ne odobri. Vprašanje kmetijskih združenj smo doslej zanemarjali prav tako kot vprašanje kmetijskih posestev.

Odborniki je zanimalo, kdo bo traktorje in kmetijske stroje popravil in če imamo že zagotovljene kmetijske strojnike za to delo. Na vsa vprašanja je obširneje odgovoril ing. Bračička, upravnik Kmetijske šole Grm. Razumljivo je, da smo proti investicijam v kmetijstvo malo ne zaupljivi, 19 let nisimo nič investirali, zdaj pa nenkrat toliko. Vedeti moramo, da zvezni družbeni plan predvideva 55 milijard investicij v kmetijstvo. V naš okraj dobimo do letošnje pomladi 120 novih traktorjev s priključki in 18 kombajnov. Pogoji za nakup so zelo ugodni. Traktorjev ne smemo slediti le kot sredstva za oranje, ampak predvsem kot sredstva za mehansko obdelavo zemlje. Zaradi strojno traktorjskih kadrov smo že uveljavili potrebne, 35 mladih ljudi obiskuje trimesečni strojno-traktorjski tečaj pri Kmetijski šoli Grm. Ne potrebujemo

tudi združevanje sredstev, skladišč, mehanizacije in vsega ostalega, kar bo pripomoček k uspešnejšemu uporabljanju.

VEČ PROIZVAJALCEV V ORGANE DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA!

Ob predlogu za imenovanje upravnega odbora za prvo in drugo osemletko ter kmetijsko šolo Grm se je oglasil odbornik Ludvik Golob; izrazil je mišljenje, da bi morali v organe družbenega upravljanja prijaviti več neposrednih proizvajalcev. V predlogu za omenjene upravne odbore ni zajet noben proizvajalec. Na ta način ne širimo naše demokracije v vse plasti ljudstva. Praksa kaže, da takšne upravne enote postajajo združena direktoriji in vodenijski. Čeprav mogoče dejave, ki ga bomo izvolili, ne bo znal takoj v začetku spregovoriti, bo spoznal mnoga vprašanja, ki so mu bila doslej neznanca. To je posebno pomembno pri šolskih odborih in pri upravnih odborih šol, ker je prav vprašanje šolskega povsod zelo pereče. Tov. Golob je predlagal, naj v bodoče pri sestavljanju predlogov za organe družbenega upravljanja povabijo k sodelovanju komisije za družbeno upravljanje pri SZDL. Tako bi onemogočili ponavljanje takšnih napak. Imenovanje predlaganih upravnih odborov je bilo odloženo do prihodnje seje.

KAJ BO Z GRADOM OTOČEC

Predsednik Maks Vale je odbornikom podrobneje obrazložil načrte za ureditev otoškega gradu. Za izgradnjo je že odobrenih 35 milijonov investicijskih sredstev, vendar to ne bo zadostovalo za dokončno ureditev. Zato je predvidena ureditev v sedmih letih. Grad bo nudil 24 sob za goste. Zanimanje je veliko, saj je že za 29. november okoli gradu parkiral več sto osebnih avtomobilov. Najprej bo urejen še en restavracijski prostor ter opremljenih nekaj sob za goste. Za osebje bodo

uporabljali weekend hišice na desnem bregu Krke, ki bodo na razpolago tudi za prenočišča študentov. Tam bo urejen tudi sodoben taborniški prostor. Grad bo kot turistični objekt odprt 1. maja letos.

Predstavnik gostincev je predlagal, naj bi pri prenočiščih naproti gradu Otočec zgradili »motel« — zgradbo za počitek in cenena prenočišča šoferjev tovornih kamionov. Odbornik iz Kar. tejevalca je predlagal, naj občina na uredu bližnji Hm. 4. in 5. parkirni prostor in avtobusno postajališče. Turisti se zelo zanimajo za razvaline hmeljnjskega gradu; na val je večkrat tolikšen, da nimajo volje parkirati. Rešiti bo treba tudi vprašanje odzvoza avtomobilske ceste in dovoza na cesto. Odborniki je tudi zanimalo, kako je z avtobusno postajo v Novem mestu. Tov. Vale je razložil, da so prizadeta avtobusna podjetja že obkličila na svoj prihodek za ta potreben objekt. Z gradnjo bodo pričeli spomladi. O ostalih predlogih odbornikov bo odbor še razpravljali.

ZRUŽITEV OBČIN IN NALOGE KRAJEVNIH URADOV

Novomeška občina bo po združitvi s strasko in šentjerjsko teritorialno največja občina v LRS. Predsednik Vale je opozoril na nevarnost, da bi se občina zaradi velikega teritorija preveč odtrgala od volivcev. Zato bo treba na vprašanje družbenega upravljanja posvečati mnogo pozornosti. Odbornik Ludvik Golob je predlagal okrepiti krajevni uradov. Na njih bo treba zaposliti razgledane in sposobne ljudi, ker bo le tako krajevni uradi predstavljal to, kar želimo. Uradniki v njih ne smejo biti le administrativni, ampak ljudje, ki bodo na voljo za vse vrste vprašanj. Za začetek bi morali pustiti na sedežih bivših občin še tri do štiri uslužbenice, ki so dobro seznanjene s splošnim poslovanjem občine. Predsednik Vale je povedal, da je čutili potrebo po tem, da bi predsednik in podpredsednik občine enkrat na teden za določen čas obiskovala oddaljene krajevske urade, kjer bi bila na razpolago izvoljena, sklenjena, da bi ustvarili mnogo tesnejše stike med dosedanjimi. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

SE ENKRAT KMETIJSTVO

Vprašanje umetnega osemenjevanja, pavšalne skočline in za-

ščitnega škropljenja sadnega drevesa so načeli odborniki na koncu seje. Odgovorni uslužbenec občine je obrazložil, da so pavšalno skočino za umetno osemenjevanje plemenice pobirali do zdaj po pripustitvi. Odslej bo moral vsak živinorejec plačati pavšalni znesek v začetku leta vnaprej.

Odborniki so kritizirali delo osemenjevanja povalca v Karteljevem. Osemenjevanca na odrajenene dni, ko so kmetje pripeljali plemenice, ni bilo, kadar pa je prišel, je takoj odšel. Če kmetov ni bilo, Do teh napak je prišlo zaradi tega, ker je direktor veterinarske ambulante, Novotno mesto, pod katere spada osemenjevanjska služba, bolan. Kritika je upravičena, vendar bi morali odborniki takšne primere takoj sporečiti. Osemenjevanca ne more izpolniti vsah nalog, ki so pred njimi, ni bilo tretje osemenjevanjskega zavoda. Nekaj krivde za omenjene napake je tudi v tem, ker je bilo prevzeto sredstvo pokvarjeno.

Zreščno škropljenje sadnega drevesa je potekalo v redu. Občina je sprejela odločbo o obveznem škropljenju in zaščitnem škropljenju sadnega drevesa. Kmetijske združenje so tehnično oskrbljene s škropljivi in škropljivimi napravami. Kmetije drevesa ne čistijo in s tem onemogočajo škropljenje. Odborniki so vprašali, koliko kmetov je ni bilo kaznovanih. Doslej še ni bila izrečena nobena kazen. Sklenili so, da so odborniki dolžni skrbeti za izvajanje občinskih odločb v svojih okoliših. Kmetiče, ki predpisajo o zaščiti škropljenju in škropljenju sadnega drevesa ne upoštevajo, bodo kaznovani. Zadruga bo drevesa škroplila brez ozira na to, ali je očistočeno ali ne. Oškodovan bo kmet, ki bo za škropljenje neopremljen. Drevesa moral zaradi večje porabe škropliva plačati tudi večji znesek.

POTROŠNIŠKI SVETI IN STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Odbornik Ludvik Golob je predlagal, naj odbor na seji v januarju razpravlja o potrošniških svetih in stanovanjski skupnosti, ki v sebi sta oba organa do srede februarja izvoljena. Sklenjeno odločilo, da bo o obdobju razpravljal posebna seja obh zborov ljudskega odbora.

Odborniki so na seji razen naštetega rešili še kopico drobnih vprašanj in odobrili vrsto predlogov.

Dve tretjini v Novem mestu

»Zelim si lepo novo stanovanje! — Oh, ko bi v Novem mestu imeli pralnice! — Kako neprimerno je, ko z možem prideva ob pol treh domov in moram šele takrat zakuriti in pričeti kuhati kosilo! — Kam naj dam tega uboga otročjčka ta čas, ko sem v službi? — Čuj, možiček, ali ne bi bilo lepo, ko bi zdaj, ko sva prišla domov, pozvonilo, na vratih pa bi se pojavil nekdo in rekel: Izvolite, prinesel sem vama kosilo. — Pipa curija v kopalnici. Ze 14 dni prosim in čakam na popravilo!«

To, kar sem naštel, je najmanj, kar bomo letos morali zgraditi. Zelo pereče je pa seveda vprašanje sredstev.

DOSEDANJI NAČRTI: PREMALO STVARNI

Naša podjetja kažejo premalo volje za sodelovanje.

Res je, da je novomeško go spodarstvo mlado in da ga duši odplačevanje najetih posojil. Res pa je tudi, da bi bilo mogoče kljub temu z dobro voljo marsikaj narediti. Občina sama vse ne zmore. Povedal sem že zakaj. Kmalu bomo sprejeli novi družbeni plan. Rad bi opozoril na nekaj, kar je po mojem mišljenju zelo pomembno. Naši dosedanjí družbeni plani so bili premalo stvarni: Letos, ko jih bomo pravočasno sprejemali, bomo to napako lahko odpravili. Mislim, da bomo morali v tem družbenem planu posvetiti prav gradnjam in investicijam, ki izboljšujejo življenjske pogoje ljudi, mnogo pozornosti. Vse to bomo morali v družbenem planu kar najbolj stvarno obdelati. Vendar te naloge ne smemo prepustiti le strokovnjakom. Svoje besede morajo spregovoriti tudi delovni ljudje. Zelo želim, da bi družbene organizacije pri obdelavi tega predmeta z nami tesno sodelovale in nam dajale predloge.

KJE NE VIDIMO NAPREDKA

V marsičem je vprašanje življenjske ravnj odvisno od ljudi samih. Letos smo v Novem mestu odprli dve novi šoli, srednjo ekonomsko šolo in administrativno šolo. Tudi ti dve šoli sta del naše družbene ravnj. Zakaj? Marsikdo, ki bi moral sicer poslati otroka na šolanje in Ljubljano in plačevati zanj vsak mesec 7 ali 8 tisoč dinarjev oskrbnine, ga bo lahko imel zdaj doma in bo tako prihranil znatne stroške. Kadar razpravljamo o takšnih vprašanjih pa kljub temu ni malo delovnih ljudi, ki odločno nasprotujejo, češ saj šole so v Ljubljani, v Novem mestu torej niso potrebne! Ko mu bodo otroci odrasli, bo spet jokal in tarnal, kje naj vzame denar, da jih bo v Ljubljani šolal.

Se en primer: radi bi ustanovili mlečno restavracijo. Prostor smo že izbrali, toda ustanova, ki ga zasleda, je zelo izbični na in se ne mara vseliti v izbrane nove prostore, ker baje niso dovolj dobri. Večkrat so takšni drobni primeri nerazumevanja velika ovira.

DELAVEC: PROIZV. JALEC IN HKRATI POTROŠNIKI!

Delavci v podjetjih se bodo morali v okviru sindikata letos odločno potegniti za družbeno raven. Se enkrat poudarjam: to ni samo skrb občine, ampak skrb in dolžnost nas vseh! Delavci morajo razumeti, da bodo vse obrate, ki jih bomo zgradili ali opremlili, uporabljali oni in prav zato so podjetja dolžna prispevati. Kadar bodo delavski svetovi o tem razpravljali, naj člani svetov pomislijo na to in odločno povedo: moramo prispevati, moramo pomagati, saj je to v našo lastno korist. Dovolj smo se že namučili, čas je, da tudi naša generacija užije nekaj sadov svojega dela.

Tako je odgovoril tov. Vale.

Vprašanje življenjskih pogojev, z drugo besedo, vprašanje naše družbene ravnj je torej odvisno od nas samih. Letos ga pričena mo načrtno reševati. Naloga ni majhna, mogoče se bomo morali vsajih krepko spopasti, da bo šlo naprej. Zavedati se moramo: tega vprašanja ne more rešiti sama niti občina niti podjetja niti družbene organizacije, predvsem SZDL in sindikati: da delovne ljudi politično mobilizirajo in akcijo usmerjajo; podjetja: da prispevajo kar največ morejo.

Naloge so torej določene. Potrudimo se, da nam ne bo treba umikati pogleda in skrivati rdečice stramu, ko bo ob koncu leta treba dajati odgovor na vprašanje, kaj smo naredili!

Domačih se spominjajo

Jože Ažnoh, Ahačij Murn, Dušan Vidmar, Anton Dragan in Ivan Pavlič, fantje, ki služijo vojske v Beogradu, želijo mnogo uspehov v letu 1959 in obilo zdravja vsem domačim, prijateljem in mladini.

Pozdravi Suhorčanom

Jože Ancelj, ki služi vojaški rok v Aradju, pošilja pozdrave Suhorčanom in okoličanom ter jim želi vso srečo v letu 1959.

O »PLAVIH« V KOPITARNI

V primerjavi z letom 1957 so v Kopitarni v Sevnici v letu 1958 zmanjšali število neupravičenih izostankov za 40%. Ko sem pobaral nekega delavca, kako je pri njih s »plavimi«, je dejal: — Pri nas se ne spoznamo na plave, ampak samo na rdeče! Drugi je priznal: — Dragi so postali plavi. Razen tega, ne ne dobiš plavega plačanega, še odtegnejo ti za vsakega 1000 dinarjev... Pri upravi sem vprašal, kam dajo tistih 1000 dinarjev, ki jih odtegnejo za plave, in zvedel, da gre to v sklad za zboljšanje hrane v njihovi menzi. Tople obroke hrane stane delavca v Kopitarni 30 dinarjev na dan. Delavci pohvalijo: — Takša malica je boljša in cenejša kot tista, ki jo kupiš v mesnici ali v trgovini. Začeli so računati ter mi dokazovati.

da bi jih malica drugače stala 50, 60 ali pa še več dinarjev na dan. — Koiko vas je tu na hrani? — Skoro vsi. Samo tisti, ki imajo česma dovolj hrane, ne jedo tukaj, ampak jo nosijo od doma. Pa še jedilnik enega tedna: ponedeljek — vampi v gžanci, torek — riž z mesom, sreda — golaž z makaroni, četrtek — teletča obara z rezanci, petek — goveja omaka s krompirjem, sobota — goveja juha z mesom. Kuhajo seveda tudi še drugo: makarone s fižolom, krvavice z zeljem itd. Za konec: tekem minulega leta so dobili v Kopitarni 6 novih strojev za proizvodnjo pet. Letos bodo dobili še dva za izdelavo kopit, ki bosta stala 13 milijonov dinarjev. Vse stroje so kupili v Milanu. Ko bodo vsi stroji redno obratovali, se bo povečala proizvodnja za 30%. Jože Primo

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja

»KRKA« TOVARNA ZDRAVILNOVO MESTO

razpisuje naslednja delovna mesta:

GRADBENI TEHNIK

- ELEKTROINSTALATER s triletno prakso
- STROJNI KLJUČAVNIČAR s triletno prakso
- MIZARSKI POMOČNIK s triletno prakso
- SOBOSLIKARSKI POMOČNIK s triletno prakso
- ZIDARSKI POMOČNIK s triletno prakso

Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na upravo podjetja.

Priznanje mladim na Mirni

Mladinska občinska konferenca na Mirni je bila jasen prikaz mladinskega dela v tem majhnem kraju. Komaj uro pred konferenco se niso vedeli, kje bi imeli konferenco. Nazadnje ih je rešila zasebna soba. Vprašamo se, ali mladina ne more dobiti svojega prostora?

Zavedajmo se, da če hočemo od mladine kaj zahtevati, ji moramo tudi kaj nuditi. Takšno delovno mladino kot je na Mirni ne smemo izgubiti. Nudimo ji vsaj najosnovnejše in bogato se bo obrestovalo.

Kje bodo organizirali razne prireditve in poživili svojo javnost, če jim odvezujemo prostore — to je bilo vprašanje mirnske mladine na občinski konferenci.

V preteklem letu so vse za-

dane akcije dobro opravili, večkrat so bili v težavah, a so jih skupno reševali. Zato so tudi za v prihodnje obljubili, da bodo še nadalje skrbeli za čim bolj pestro življenje mladine.

Organizirali bodo seminar za delavsko in kmečko mladino, ustanovili pomočjo zdruge aktiv mladit združnikov, ustanovili v poketjih klube mladih proizvajalcev, predlagali večje število mladih v vrste SZDL.

ki je včasih pozabila na mlade, predlagali najboljše mladince vrste Zveze komunistov, za kmečko mladino organizirali več ekskurzij na državna posestva, priredili več obiskov kulturnih prireditvev itd. Sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Trebnje tov. Oven je poudaril in pohvalil delavnost mirnske mladine in ji na koncu obljubil vso pomoč. S. D.

LOKOMOTIVA 25006

Je še K dobro vlekla v stalinu, čeprav je rojena za vladarja Franca Jožefa. Ko sem na Bircni vasi strahoma pobaral smem na stroj, sta me strojevodja LEON VERBIČ in kurjač FRANC KORACIN brez odlašanja povabila.

»Zel seveda imamo, no, pa da je le tako, kot je: Kakšna agra da bi za Novo leto kar prav prišla! — je odgovoril Verbič.

»Sluša je zelo lepa, ko se je človek pričel, samo močno norna in odgovorna je,« je nadaljeval, medtem ko je prihajal številne ročice in vzvode na pisajočoj lokomotivi in hkrati budno opazoval progo pred seboj in signale nje.

Kurjač Franc Koracin je povedal: »Zelim, da bi nam priznli 25-letni delovni staž za upokojitev, saj ga zaradi rchatizma malokdo od nas dočaka. Verbič si pa želi ah, čeprav tega ni povedal. Kadar vidi kakšnega lepega, pravi: — Hop, ta je pa moj! Dobil ga bom za darilo! — Samo malo dolgo potuje to darilo, kot se zdi meni!« M. I.

DA BI BILO...

Dark Prijatelj, referent za prometno varnost pri Tajništvu za tranzit zadeve Novo mesto, nam je zaupal svoje novoletnje želje:

»Zelj popularizacijo prometne varnosti brez imen. Popularizacijo, ki bi povedala vse, kar smo že dobrega v tej smeri naredili, hkrati pa pokazala tudi to, kar še moramo narediti.

Za Pmetno varnost so odgovorni razen nas, ki se z njo poklicno kvaramo, tako koristniki cest kot tudi tisti, ki so za urediti cest odgovorni. Kot koristniki cest nastopamo vsi — od pša do kolesarja, voznika vpreznega vozila in do voznika letnega vozila. Tu mislim predvsem na nekatere Novomeške, ki so prepričani, da so s tem, da so položili šoferski št, dosegli višek cestno prometnega znanja. Praksa kaže praspotno.

Pomembno vlogo v prometni varnosti ima cestišče — v kakšnem anju je cesta in kako je vzdrževana. Tu mislim predvsem na Upravo za ceste LRS — tehnično sekcijo Novo mesto, in na Okrajno upravo za ceste, ki ne izvršujeta popolnoma svojih nalog. Cestni uslužbenci so posebno vprašanje, keso nujno potrebni strokovne vzgoje.

Za pešce: STOP!

Na cestni avto ceste se pojavljajo pešci in vprežni vozovi. Avto ceste pa je namenjena le motornim vozilom! Opaziti je, da prebivalci in tudi šolski otroci hodijo prek ceste, se na njej zadržujejo in podobno. Za prehod preko ceste so izrni nadvozi in podvozi in le preko njih smejo pešci to prečkati.

Opaziti ljudi, da otroci trgajo iz smernikov svetlobne trake in čujejo prometne znake.

Povprečni hitrost motornih vozil na avto cesti je 120 kilometrov na uro. Vsak povoženi pešec ali lastnik vpreznega vozila si krivdo nesreče sam, če se je nesreča pripetila na avto cesti!

Vsi vemo, kako težko so brigadirji ceste zgradili, koliko pomeni inas, in prav zato smo je dolžni čuvati. Organizacije DL, naj opazirajo prebivalstvo na nepravilnosti in hu posledice. Vodstva šol in učitelji naj razložijo šolski mladi nevarnosti, ki ji pretijo na avto cesti. Pri tej vzgoji sodelujejo tudi starši. O vsem tem moramo spregovoriti takoj v začetku, ker bomo le tako preprečili protne nezgode, ki imajo pogosto za posledico življenje bevska.

Se enkrat naviljamo: AVTO CESTA JE NAMENJENA LE MOTORNIM VOZILOM! VSAK PEŠEC ALI VOZNIK VPREZNEGA VOZA, PA TUDI KOLEŠAR, SE IZPOSTAVLJA VILJENJSKI NEVARNOSTI. ČE SE ZAJEJ!

Maks Vale, predsednik ObLO Novo mesto: »Vse to so skupni problemi ljudskega odbora, podjetij in organizacij!«

KAKŠNE SO MOŽNOSTI?

»Mnogo govorimo o družbenem standardu. Vendar se nam zdi, da smo doslej več govorili kot naredili. Kar je bilo narejena, je bilo večinoma stihijsko. Mislimo, da stojimo pred prelomnico, ko bo treba pričeti reševati ta vprašanja načrtno. Sindikati so v Novem mestu že našli razpravo o »dveh tretjinah«. Zanima nas, kako gleda na to vprašanje občina in kaj imate že pripravljene. Mogoče kakšne načrte?«

»Mi se že vsa leta trudimo izboljšati življenjske pogoje ljudi v Novem mestu. Naredili smo že precej, kljub temu pa žal ni veliko videti. Najtežavnejše vprašanje je vprašanje sodelovanja. Brez sodelovanja mi ne moremo ničesar narediti: Tu mislim predvsem sodelovanje podjetij z občino. Občinski proračun je tako majhen, da ne prenese nobenih večjih gradenj.

Pozdravi iz Zagreba

»Kot stalni bralec vašega lista prosim, da objavite prisrčne pozdrave mojim domačim in vsem delovnim ljudem. Hkrati jim želim v letu 1959 mnogo uspehov,« nam piše Gusti Vrančičar, vojak iz Zagreba.

Fantje iz Boke Kotorske

»Vsem bralecem Dolenjskega lista, domačim in mladini, ki je sodelovala pri izgradnji avto ceste, želimo v letu 1959 obilo sreče in zadovoljstva ter jih prav lepo pozdravljamo,« nam pišejo Miha Maver, Sime Kurčin, Martin Kraševac, Dušan Maver, Vid Kavčič, Nikica Talajžič, Josip Kapeli.

VOZNI RED AVTOBUSOV V NOVEM MESTU

PRIHODI AVTOBUSOV V NOVO MESTO IZ SMERI:

KRSKO	8.30
DOBREPOLJE - DVOR	8.30
VINICA - ČRNOMELJ	7.00, 8.30
BREŽICE	7.30
BIZELJSKO	6.50
KARLOVAC	16.20
PLANINA - SEVNICA	7.45
PIRAN - KOPER (po avto cesti)	9.00
SEŽANA (po avto cesti)	17.35
LJUBLJANA (po avto cesti)	6.20, 7.10, 18.30, 15.10, 16.30, 17.40, in 20.30
LJUBLJANA (vozi samo ob delavnikih)	7.35
LJUBLJANA (po stari cesti)	8.45, 17.20
ZAGREB (po avto cesti)	6.35, 14.10, 15.50
ZAGREB (po stari cesti)	7.30, 16.35, 17.30
ZAGREB (vozi samo ob delav. — po avto cesti)	15.55

ODHODI AVTOBUSOV IZ NOVEGA MESTA V SMER:

KRSKO - KOSTANJEVICA	14.30
DVOR - DOBREPOLJE	13.00
METLIKA - VINICA	14.00, 17.45
SEVNICA - PLANINA	14.45
METLIKA - KARLOVAC	6.00
BREŽICE	13.30
BIZELJSKO	16.40
SEŽANA (po avto cesti)	6.40
PIRAN - KOPER (po avto cesti)	16.00
LJUBLJANA (po avto cesti)	6.00, 6.50, 7.05, 7.40, 13.45, 14.15, 17.40
LJUBLJANA (samo ob delavnikih — po avto cesti)	16.00
LJUBLJANA (samo ob nedeljah in praznikih)	18.00
LJUBLJANA (po stari cesti)	5.15, 14.45
ZAGREB (po stari cesti)	5.30, 6.30, 15.20
ZAGREB (po avto cesti)	7.15, 9.10, 17.40
ZAGREB (samo ob delavnikih — po avto cesti)	7.40

Vsi avtobusi prihajajo in odhajajo izpred hotela »Metropole« pri novomeški pošti.

Novoletni pogovori

Zadnji večer v letu. V mestu luči. Luči na novoletnih jelkah, razsvetljena okna; vse je tako slavnostno, tako novoletno. Ulice so polne ljudi, vse hiti, da dočaka trenutke, ko se kazača na uri pokrijeta ob dvanajsti...

Ura je deset. Trg se počasi sprazni. Novomeški vodnjak, Kettejev vodnjak, vse je spremnilo v simbol novega leta, v jelko. Vse se je spremenilo in simbol dneva, ko naj bi pozabili vse težke trenutke v starem letu, zavečjali znova, lepše, nadaljevali le kar je bilo uspelega...

Kaj povedo ljudje ob Novem letu? Srečala sva ga na ulici. Njegovo ime? Roman Čelensnik.

»V tem trenutku si želim najti prostor v prijateljski družbi in z njo dočakati Novo leto. Škoda, da so povsod rezervacije...«

Mimo pride še bivši brigadir Radoš Dukič, doma nekje iz Srbije. Po končanem delu na trasi je ostal v Novem mestu.

»Slovenija mi ugaja, kaže, da bom tu našel svoj novi dom. Zelo mi ugaja to majhno mesto in ljudje v njem. Moja velika želja se mi je pred novim letom izpolnila.«

Tovariš Miha Hrovatič, predsednik študentskega kluba okraja Novo mesto, stopa v novo leto z velikimi željami.

»Kaj pričakujete kot predsednik študentov od novega leta?«

»Rad bi, da bi se kulturno, politično in družbeno življenje v letu 1959 zboljšalo, da bi postal »Dolenjski študent« resnično glasilo študentov našega okraja in da bi se materialni položaj študentov zboljšal.«

»In osebna želja?«

»Da bi v tem letu opravil vse izpite, ki jih predvidevam...«

Kazalec na uri se pomlka proti enajsti. Vstoplja še v restavracijo hotela »Metropole«. V prijateljski družbi najdeva tovariša Zvoneta Perca, tajnika OLO Novo mesto.

Naš pogovor se je končal. Telefonistka še kilče medokrajevno, potem ji želiva srečno in stoplja še v gimnazijo.

Tovarišica Palmira Kasesnik, direktorka gimnazije:

»Ob Novem letu si želim, da bi bili letošnji maturitetni uspehi čimboljši in da bi bilo v letu 1959 več sredstev za šolanje odraslih. In še nekaj: lepo bi bilo, da ne bi ostal noben račun iz proračuna neplačan.«

V Splošni bolnišnici je bil dežurni dr. Branko Rebol, kirurg.

»Danes nilem ime težjih primerov. Mor da bo proti jutru kaj bolj resnega. Saj vesta. Novo leto...«

Pri tem pogleda na uro. Triletna na dvajset je.

»Moja osebna želja je, da bi ostal pri kirurgiji vse življenje.«

Pove nama še, da bo v službi do ponedeljka zjutraj...

Ura na trgu udari dvanajsto. Zopet trka na vrata. Prvi obisk v novem letu je večjal tovarišu Danilu Rifiču, državnemu pravku v športnem ribištvu. Povedal je:

»Rad bi, da bi bili sodniki na letošnjem državnem prvenstvu bolj nepristranski: kljub temu, da smo bili Novomeščani na več prvenstvih med najboljšimi, so nam večkrat odrekli to mesto. Želim bi, da bi bilo predvsem med mlajšimi Novomeščani več zanimanja tudi za ta šport.«

Lovec Karl Lenardič pa si v novem letu želi: slogo, disciplino in gojitev divjadi na Dolenjskem.

0.15
Tovariš Jože Unetič, direktor Gospodarske poslovne zveze:

»Zelo vesel sem, da je leta 1958 konec! To je bilo eno najhujših, ker smo morali napolniti na Dolenjskem mnogo več železovk kot običajno. Tudi za naprej imamo veliki načrt: nameravamo razširiti nasade hmelja urediti plantažne nasade na Dobravi: v veliko pomoč nam bodo novi kmetijski stroji, ki so zdaj pričeli v večjem številu prihajati na Dolenjsko. Kaže, da bo končno tudi na Dolenjskem nastopila revolucija v kmetilstvu. Uvajati bomo še več italijanske pšenice, hibridno koruzo in s tem se bodo tudi povečali hektarski donosi.«

Tovariš Savnik, predsednik Društva upokoencev: »Želim bi, da bi naše društvo še naprej ostalo tako čvrsto...«

0.35 v letu 1959.
Mesto polno ljudi. Vse hiti in krepkimi koraki v novo leto...
P. Breščak in J. Prešeren

Revija uspehov in sodelovanja

V zletnih dneh, ki bodo od 25. junija do 6. julija letošnjega leta v Beogradu, bomo lahko videli revijo uspehov in manifestacijo sodelovanja naših telovadnih in športnih organizacij. Razen desetisočev članov Partizana bodo nastopali tudi številni pripadniki JLA, taborniki, gojenci raznih fizikalnih šol in drugi, ki se kakorkoli ukvarjajo s takimi ali podobnimi telesnimi vajami. Vse v vsem; ko stopa Partizan v 10. leto obstoja, mu gre za tem, da se v zletnih dneh v smislu sklepov zadnjega kongresa telesne kulture čim bolj popularizira telesna vzgoja med našo mladino. Že danes deluje 1387 partizanskih društev z nad 300.000 člani. Te številke se morajo po omenjenih sklepih daleč povečati. Tudi na priznanja posameznim vodnikom in društvom zveza ni pozabila. V tem jubilejnem letu namerava podeliti priznanje 8.000 prednjakov za njihovo požrtvovalno in uspešno delo na polju telesne vzgoje, onim društvom pa, ki delujejo že 10 let, bo podelila spominske plakete.

ravno obvezuje društvene uprave k vsem akcijam in ukrepom, ki so potrebni, da se bo lahko udeležila tega zleta. Pripravljena je nuditi tudi svoje prihranke in skupni zletni hranilni sklad.

Tak je primer v Metliki, kjer je zadnje čase tudi sicer delo v telovadnici zelo napredovalo. Zlasti mlajši oddelki so neugnanj. Se posebej pa je omeniti pionirje, katerim tudi prosti prevrat (salt) ne delajo težav in jih obračajo kar v vrsti. Na to svoje znanje so prav ponosni in lahko rečemo, da upravičeno. Tudi pionirke nočejo zaostajati, saj so njihove

ve telovadne ure prav tako redno in polno obiskane. Pri nekaterih društvenih upravnih so že dosti razpravljalni o denarnih sredstvih za zlet. Nekateri se so odločili za zbirne akcije, druge za nastope, akademije in podobno. Se najmanj pa je bilo do sedaj govora o zletnem denarju kot zbiralni akciji, pri kateri bi sodelovali člani sami s svojimi prihranki. Za vse naj velja: vse akcije je treba pričeti takoj in v vso resnostjo, zakaj med ovirami, ki se bodo pojavile, bo prav gotovo tudi čas. Ta pa nas ne sme prehiteti!

K. J.

Novomeške kegljaške novice

Okrajna kegljaška zveza Novo mesto je decembra pripravila še zadnje prvenstvo v okviru tekmovalnega leta 1958. Tekmovali so člani na 8 krat 200 lučajev. Prvenstva na kegljišču v Bršljuni so se udeležila le društva iz Novega mesta: KD Partizan, KD Gorjanci in KD Enotnost. Žal tekmovalcev ni v celoti potekalo tako, kot bi moralo, ker nekateri člani Partizana nimajo dovolj čista odgovornosti in športne discipline, niti jih ne zanima uspeh moštva, za katerega igrajo.

Okrajno prvenstvo je zaslužno osvojilo moštvo KD Enotnost pred KD Partizanom in KD Gorjanci.

Kegljači Enotnosti so v dveh nastopih pridobili skupaj 11.787 kegljev (povprečno 744), ekipa KD Partizana 9.909 kegljev (povprečno 797), ekipa KD Gorjanci 9.548 kegljev (povprečno 734). Znamko 800 kegljev sta presegla le dva tekmovalca in sicer Dominik Braut (Enotnost) 830 kegljev in Jože Mrzljak (KD Gorjanci) 804 kegljev.

V počastitev dneva JLA je KD Partizan pripravil 21. decembra na dvostopenjskem kegljišču Vrhovnik pokalni turnir v borbenih igrah. Tekmovala se je udeležilo moštvo KD Razlag iz Brežic, novomeška društva KD Gorjanci, KD Enotnost in KD Partizan.

V prvem srečanju je zmagala ekipa Gorjancev pred Enotnostjo z rezultatom 367:337 podrtih kegljev. V drugem nastopu med moštvi KD Razlag in KD Partizan je v večji priobnosti in rutino odločilo tekmo v svojo korist moštvo KD Razlag z razliko 8 kegljev. Rezultat je bil 334:328 podrtih kegljev.

V finalni tekmi sta se pomerili obe zmagovalni ekipi, izmed katerih je KD Gorjanci odločilo tekmo v svojo korist z rezultatom 335:322 kegljev in s tem osvojilo pokal prireditelja turnirja. R. V.

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO

Ženam v pomoč

Potreba po strokovni pomoči in nasvetih našim ženam je iz dneva v dan večja. Današnji čas zahteva od gospodinj in mater zdravo in pravilno prehrano družine ter kolikor močnejše udobne dom zanje. — Te-

ga pa žene, čestokrat poleg svojega poklicnega dela, ne zmorejo. Delo doma in v službi jih preveč obremenjuje, zato je nujno potrebno po vseh občinah ustanoviti občinske gospodinjne centre oziroma za-

vode za pospeševanje gospodinjstva, ki bodo z nasveti in raznimi tečaji pomagali ženam in družinam.

Sklenjeno je bilo, da bodo take centre postopoma ustanovili po vseh občinah v kraju, kjer jih še nimajo, najprej pa v Novem mestu.

Do sedaj je v vsem okraju delovala le ena taka ustanova: okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva, ki pa z osirom na razsežnost terena, obilico nalog in drugih težav ne more več zadostiti potrebam. Ta ustanova bo v bodoče spremljala delo občinskih centrov na terenu, jim dajala smernice in prirejala razne seminarje, občinski gospodinjni centri pa bodo prevzeli njeno vlogo. Organiziral bo kuharske in druge tečaje za žene, skrbel bo za izboljšanje družbene prehrane ter skušal na svojem območju ženam kar najbolj olajšati delo v gospodinjstvu.

Ko bo delo teh centrov steklo, uspehi nedvomno ne bodo ostali in bomo o njih sproti poročali.

OZNAKE NA KROJU POMEMNI:

- št. 1 — prednji del hlač,
- št. 2 — zadnji del hlač,
- št. 3 — žep,
- št. 4 — kozica,
- št. 5 — vsiitek za razporek.

Otroške smučarske hlače

Mnogokaj smo že sešile in spletle za naše otroke, da jim mraz in mokrota zimskih dni tudi letos ne bosta mogla do živega.

Zadnja leta so se tako v mestu kot na deželi uveljavila pripravna zimska oblačila, v katerih se otrok lahko neovirano giblje pri zimskih športih, hkrati pa so dovolj topla, trpežna in lepa. Tu mislim predvsem na praktične impregnirane in podložene vetrovke, ki nadomeščajo celo plašče, na tople puloverje, smučarske kape, palčnike in smučarske hlače. Ker je nakup slednjih zlasti v družinah z več otroki prevelik izdatek, si sprotina mati pomaga tako, da jih ukroji in sešije sama iz ponosenih, še dovolj trdnih moških hlač ali starega, a še uporabnega plašča.

Razparane hlače nam v čistilnici očistijo in impregnirajo, da blago ne prepusti vlage in se ga ne prijemlje sneg. Kroj na sliki, ki je primeren za 10-letnega otroka, povečamo in po njem ukrojimo blago. Na prednjem delu vsijemo razporek za dečke, za deklice ob strani zadržo. Vsijemo žep.

Tik pred Novim letom je izšla zadnja številka petega letnika »Sodobnega gospodinjstva«. V teh petih letih si je pridobila revija širok krog bralcev v mestih, industrijskih središčih in vaseh. Saj je na svojih straneh prinašala vedno najrazličnejše prispevke z različnih področij gospodarskega dela. Kljub te-

mu, da je revija strokovnega značaja, so jo vzbujale zlasti gospodinjke, ker jim je postala dober pomočnik pri urejanju lastnega gospodinjstva, bodis, z nasveti za racionalizacijo gospodinskih del, za prenašanje težjih in zamudnejših na stanovnijsko skupnost ali pa z nasveti za lepo ureditev doma.

Dvojna novoletna številka ne zaostaja v svoji pestrosti za prejšnjimi številkami. V uvodu prinaša kratko poročilo z II nacionalnega kongresa za zaščito otroka. Sled; mu zanimiv članek o samopostrežbi v trgovini in prehranjevalnih obratih. Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Celju poroča o tečajih za trgovske nameščence. Vse, ki delujejo v stanovnijskih skupnostih, bo zanimal članek o priučnih pripombah k ureditvi mehiziranih praline. Napotke a bodo dobrodošli gospodinjкам, ki uporabljajo na zvišan pritisk kuhajo v takem loncu.

Rubrika, namenjena ureditvi stanovanja, prinaša načrte in fotografije stanovanj, ki jih gradi Zavod za stanovnijsko izgradnjo OLO Ljubljana. Tu najdemo tudi čudne knjižne plosice, kombinirane z »prilimi omrežji«, za dnevne sobe.

V tej številki najdemo tudi nadaljevanje članka o kvarih, ki lahko nastanejo na perilu. Zelo tehen je prispevek o jutranjem zajtrku pri nas in članek o na pol pripravljani hrani, ki bi lahko v precejšnji meri razbremenila zlasti zaposlene žene, če bi naša živilska industrija in trgovina pokazala za to več zanimanja.

Tudi ta številka prinaša navodila za pletenje in odgovore na vprašanja bralcev. Revija »Sodobno gospodinjstvo« izhaja mesečno. Izdaja jo »Centralni zavod za gospodinjstvo« v Ljubljani, MKKŠ številka 4. Letna naročnina — 400 dinarjev.

DELO V DRUŠTVIH JE POSTALO ŽIVAHNEJŠE

Menda ni mladina ali mladinke, člana ali članice, pionirja ali pionirke, ki se ne bi navduševale nad zletom. Kako tudi ne, saj je mlademu človeku že nekako prirojeno, da se rad giblje, da telovadi, da nastopa in tekmuje. Se poseben mik pa pomeni zanj potovanje prav v Beograd. Zato ni nič čudnega, če mladina že sedaj preko svojih vodnikov mo-

Za nove naročnike

TUKAJ ODREŽITE!

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod »Dolenjskega lista« na naslov

Ime in priimek: _____

Poklic _____

Kraj _____

Pošta _____

Casopis pošljite na gornji naslov od dne _____ naprej. Naročnino bomo redno plačevali po položnicah — osebno — celoletno — polletno — četrtletno — vnaprej (neustrezno prečrtajte). Naročilo velja do moje pisemne odpovedi lista _____ dne _____

lastnoročni podpis

Kratke šahovske

Joković — zmagovalec noveletnega turnirja

Ceprav je letošnji novoletni turnir razpisala Okrajna šahovska zveza, zanj ni bilo pravega zanimanja in so se ga udeležili le novomeški šahisti. Po dvehturni borbi je brez poraza zmagal provokator-gornik Joković, ki je premagal vse nasprotnike. Drugo mesto je zasedel Sitar s 7 točkami, tretje pa nepričakovano Peša s 6 in pol točkami. Sledili so še: dr. Golež in Saranovič s 6 točkami, Bartolj 5 in pol, Jenko 4 točke, Kotnik 3 točke, Kopač in Jarc 2 in pol. Hodnik 2 točki itd.

Bartolj 5 točk (1), Kotnik 4 točke, Ilic 3 in pol (1), Sitar 3 točke (2), Saranovič in Jenko 3 točke (1), Cujnik 2 in pol, Bojančič 2 točki (4), Gabrijevič in ing. Košir 2 točki (2), Kitak in Klevišar 2 točki (1), Jovič 2 točki, Pink 1 in pol (2), Avsec 1 in pol (1) itd.

Okrajno mladinsko prvenstvo

Ze več let čutimo potrebo po mladinskih šahovskih tekmovanjih, ki bi dvignila zanimanje za šah med mladino, hkrati pa bi se s takimi tekmovanji dvignila kvaliteta. Okrajna šahovska zveza pripravila prireditelj za več letih okrajno mladinsko prvenstvo, na katerem bodo nastopili najboljši mladinci iz naših šol. Ker nekateri šole še niso imele prvenstvenih turnirjev, jih okrajna šahovska zveza ponovno opozarja, da jih organizirajo do polletnih počitnic, ker se bo konec januarja ali v začetku februarja igral turnir za okrajno šahovsko prvenstvo, verjetno v Novem mestu.

CENJENIM GOSTOM SE PRIPOROČA TUDI V LETU 1959

zdravilišče ŠMARJEŠKE TOPLICE

160 dragocenih litrov

Ne bomo vas vodili na bojišče, med grom topov in ječanje ranjenec. Kri ne teče več le na bojiščih, ne pušča ji se več le v znamenju sovražstva. V želji pomagati sočloveku teče kri po kapljicah skozi drobno iglo, zabodeno v žilo, po cevki v posode. Za transfuzijo. Mnogi so med nami, ki so jo že velikokrat nesebično dali za sočloveka in mu tako rešili življenje. To so krvodajalci. Če jih vprašamo, zakaj in iz kakšnega nagiba darujejo kri, so zmedeni. Tako so skromni, da se jim zdi darovati kri samo po sebi umevno.

Zavijmo na dvorišče kirurškega oddelka novomeške bolnišnice. Blizu 50 ljudi — krvodajalcev — stoji na hodniku in čaka, kdaj bodo prišli na vrsto za zdravniške preglede. Vsakega krvodajalca pregledajo trije zdravniki. Selé čó so vsi trije pregledi ugodni, mu odvzamemo kri.

Med čakajočimi sem našel AVLIHO, delavca iz Moto-montaže Novo mesto. Do zdaj je že trinajstkrat daroval kri. Povprašal sem ga, zakaj jo daje. Nasmešnil se je in odgovoril:

»Ljudje jo potrebujejo, bolniki, ponebrečeni. Vedno me spremlja misel: mogoče jo bom jutri potreboval zaradi nesreče jaz ali kdo od moje družine. Človek mora vsigurat, da ni brez krvi. Prvič sem dal kri leta 1951; od takrat jo dajem stalno. Tudi ko sem bil pri vojakih, sem jo dal dvakrat. Ko sem živel v Ljubljani, sem dajal vsak mesec po pol litra krvi. Saj jo v 48 urah obnovim. Človeku je pa le prijetno pri srcu ob misli: Človeku sem rešil življenje. Ni potrebno vedeti komu; človek je največje bogastvo, naj bo otrok ali odrasel!»

Razen njega je v Novem mestu še več požrtvovalnih krvodajalcev. MARIJA KURE, gospodinja iz Padersbivec 3, je dala doslej že petindvajsetkrat svojo kri. LUDVIK RECKO, uslužbenec splošne bolnišnice v Novem mestu pa desetakr. Vsak dan jih srečujemo na cesti, ko hite mimo nas. Ni pomislimo ne, da bi njihova kri danes ali jutri mogla reševala naše življenje.

Dr. Zinka Sivič, vodja transfuzijske ekipe, je bila močno zasopla od dela. Odložila je zaščitni predpasnik, ki ga je uporabljala pri rentgenskih pregledih krvodajalcev, in odgovorila:

»Moram reči, da smo nadvse zadovoljni z uspehom na Dolenjskem, tako v krajih, ki smo jih obiskali doslej, kot v Novem mestu. Ljudje so kot vidite malo nestrpni, ker morajo dolgo čakati, vendar tega mi nismo krivi. Zmogli so naše ekipe je 150 odvezov na dan. Gnečo, ki je nastala, so povzročila podjetja, ker niso pravočasno dostavila seznamov svojih krvodajalcev. Načrt potovanja ekipe izdelamo tako, da po številu pripravljencev predvidimo čas, ki ga ekipa potrebuje, da v kraju opravi svoje delo. Ker je bilo v Novem mestu do določene roka prijavljenih le 450 ljudi, smo predvideli le tri dni. Prišlo pa je skoro enkrat več ljudi, tako da smo res težko zdelali. Večina prijavljencev je prišla od podjetij mnogo prekasno. Posamezniki med krvodajalci so se sicer jezili, češ da morajo predložiti čaka-tič, vendar so vsi potrpežljivi, za kar smo jim zelo hvaležni.

Se enkrat naj poudarim, da smo nad odzivom v Novem mestu naravnost navdušeni. Predvsem moramo pohvaliti odgovorne strovovalne sodelavce občinskega odbora Rdečega križa Novo mesto, ki so z res vzgledno požrtvovalnostjo in borbenostjo pripravili tako obsežno akcijo. V Novem mestu smo odvzeli kri 515 osebam, skupaj blizu 160 litrov krvi. Ta količina predstavlja za našo zdravstveno službo nadvse dragoceno rezervno.

Ekipa je razen Novega mesta obiskala Semič, Črnomelj, Vinico, Meljico, Trebnje, Žužemberk, Mirno in Kostanjevico. Razveselivo je, da letošnji odziv ljudi močno presega lanskega. Vsem darovalcem krvi za pre-memiti, nesebični dar, iskrena hvala! Posebno priznanje pa vsem odbornikom Rdečega križa, ki so krvodajalsko akcijo pripravljali.

M. J.

Občini zbor II terena SZDL Novo mesto

Osnovna organizacija SZDL II. teren v Novem mestu bo imela 9. januarja, torej jutri, v petek, svoj občini zbor. Ker bodo na sporedu tudi važni predlogi, naj se vsi člani SZDL II. terena zboru zanesljivo udeležijo. Tudi s tem izpričajte svojo socialistično zavest.

Pozdrav iz Makedonije

Spet se je obrnilo leto in že smo v novem, 1959-tem. Ne bom prišel k vam in vam čestital, predalec sem. Želim pa ureditvi Dolenjskega lista s temi vrsticami obilo uspehov. Leto, ki je minilo, je pravzaprav tudi leto novih uspehov Dolenjskega lista — in prav to vam želim tudi za vse vaše bodoče delo, da bi list kot doslej rasel in se krepil, se razvijal in naš obiskoval štrom po vsej naši domovini in tudi tiste, ki žive izven domačih meja. Želim, da bi se število naročnikov v letu 1959 znova povečalo, želim pa tudi, da naj ne bi bilo Dolenjca ali prebivalca Spodnjega Posavja, ki ne bi bil naroden na pokrajinski časnik novomeškega okraja.

Hkrati pošiljam najlepše pozdrave vsem bralcem lista, kot tudi vsem prijateljem in znanimci! Naj se enkrat povem: naj ne bo domačina, ki ne bi bil naroden na list domačega okraja!

Pešad. major JOŽE LUZAR, uprava Vojnega oddelka, Bitolj

VAM TUDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 8. januarja — Maksim Petek, 9. januarja — Julija. Sobota, 10. januarja — Viljem Nedelja, 11. januarja — Pavlin. Ponedeljek, 12. jan. — Tatjana. Torek, 13. januarja — Veronika. Sreda, 14. januarja — Srečka. Kostanjevica: 11. I. mehiški film »Ko enkrat odidem«. »Križna Nova mesto: Od 9. do 12. I. francoski barvni film »Brez družine«. Od 13. do 15. I. francoski film »Noč in megla«. Dom A Novo mesto: Od 9. do 11. I. ameriški film »Čeja za življenje«. Od 12. do 14. I. ruski film »Čalkaš«. Sevnica: Od 10. do 11. I. francoski film »Lukrecija Borgia«. Črnomelj: Od 10. do 11. I. ameriški film »Ostran v gozdu«. Predstave v nedeljo ob 18. in 19. uri.

KINO

Ob bridki in prezgodnji izgubi našega ljubitelja, predzrasca ata FRANCA HOČEVARJA se prav lepo zahvaljujemo članom in vodstvom saskijskega društva Hrinie, ki so ga lepo sprejeli na njegovi zadnji poti. Janku za poslovilne besede, pevcev za ganljive žalostnike, sorodnikom in vodenstvu ZVIŽI, Hrinje za vrnjo cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni bratom v Ameriki za dragoceno zdravlilo ter vsem, ki so nam izrekli sožalje in so ga sprejeli na njegovi zadnji poti.

Zaljublja družina Hočevar

Silke za legitimacije naredim v dveh urah. Vsem poslovnim strankam in učiteljstvu želim srečno leto 1959! Foto Albin Božič, Kočevje.

ZAHVALE

Pražnica in čitalnica v Novem mestu redno obratuje. Uprava.

Bratoma Karlu in Slavku Rolihu in njunima družinama želim vs srečo in obilo zdravja v letu 1959 — sestra Albina in ata z družino.

Srečno novo leto 1959 želim vsem svojim cenjenim in dragim poznanim in vse iskreno pozdravljam! Nikar se lepo zahvaljujem za vse čestitke, ki sem jih prejel in jih bom verjetno še kaj dobila. — Poldka Bavdkova, Vinica pri Črnomlju.

— Iskrenemu tovarišu JULIJU KLEČU, zasluženemu čestiarju, ki je bil 1. januarja 1959 upokojen, čestitajo k življenjskemu jubileju in mu želijo še mnogo zdravja in zadovoljstva v pokolu vsi njegovi tovariši in prijatelji iz Uprave okrajnih cest. Novo mesto.

OBVESTILA

Gospodinsko pomočnico, poštno, večko kuharja, takoj sprejme štirilastna družina. Plača 6.000 din. Jakše Ledo, Sišenska ul., blok III-I. III. Ljubljana.

MALI OGLASI

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico, Marija Omerzo iz Anoveca — deklico, Pepca Zorič s Trške gore — deklico, Ljubica Drčić iz Suhane dole — dečlico, Marija Roše iz Klanja — dečka, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico, Marija Omerzo iz Anoveca — deklico, Pepca Zorič s Trške gore — deklico, Ljubica Drčić iz Suhane dole — dečlico, Marija Roše iz Klanja — dečka, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Takoj sprejemne gospodinsko pomočnico k 4-članski družini v Ljubljani. Naslov v upravi lista. (1-59)

Štirilastna družina v Ljubljani potrebuje dobro upeljano, samostojno gospodinsko pomočnico. Mesečna plača po dogovoru. Stanovanje in hrana v hiši, v poštvo pridelo samo samske osebe. Pismono ponudbo pošljite ali pa se osebno predstavite v Ljubljani — Bežigrad, Zagrebška 24.

Damski model (dupo) prodam. Krojač, Bršljan 13.

Kupim kravo, dobro mlekarico. Naslov v upravi lista. (2-59)

5. januarja sem izgubila »balon-plašč« od Luteškega sela do Novega mesta. Poštenega najditelja nadrošam, da ga vrne na upravo lista. (3-59)

22. decembra sem izgubila na poti v Novo mesto denarnico s 14.000 dinarjev in osebno izkaznico. Poštenega najditelja prosim, da izgubljene predmete pravi nagradi vrne. Trunkelj Jože, Orlika 15, p. Žužemberk.

23. decembra sem našel rjavo umazano rokavico od Čoančiča do Tehuške sekcije. Dobi se v novomeški Kolodvorski restavraciji pri Erjavcu.

Dva ključa je nekdo pozabil 31. decembra 1958 v upravi Dolenjskega lista. Prosim, prdrite ponje.

Prosim osebo, ki je zametala plašč v Toplicah 21. 12. ob 12. uri, da ga vrne na postajo Ljudske milice.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 20. decembra do 31. decembra je bilo rojenih 38 dečkov in 27 deklic.

Poročila sta se: Alojž Keremo, podoficer iz Banje Luke, in Marija Rodič, gospodinska pomočnica iz Novega mesta.

Umrlj so: Franc Bobnar, rudar iz Krleža, star 68 let; Anton Hrastar, užitkar iz Stranske vasi, star 74 let.

GOTNA VAS

Rojen je bil 1. deček.

Umrlj so: Marija Jerman, gospodinja iz Potovrha, stara 68 let; Marija Lukšič, užitkarica iz Jurne vasi, stara 75 let; Marija Brožič, kmetovalka iz Vel. Slatnika, stara 73 let.

iz brežiške poročnišnice

Zadnji teden starega leta so v brežiški poročnišnici rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

Pretekli teden se v novomeški poročniški rodili: Anica Kerep iz Šibe — deklico, Silva Teropje iz Stane, dečlica, Marija Botič iz Kraja dolnjega — deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Marinka Udovič iz Korlj je konj brnil v trebuh. Jožico Stimac, hči voznika iz Kočevske Reke, je podri motorist in si poškodovail glavo in levo noko. Mirku Sladiču, posestniku iz Sevnice, je hudo udaril in mu poškodovail levo nogo. Strago Kren, trgovski poslovodja iz Straže, je padel z motorja in si poškodovail glavo in levo nogo. Janeza Klančarja, delavca z Dolja, je nekdo udaril po glavi. Janezu Galiču, sinu posestnika iz Malen-ske vasi, je cirkular poškodovail prste leve roke. Jožetu Gilju, sinu posestnika iz Lašč, je slamozrenica poškodovaila prste na levi roki. Antona Baturca, posednika iz Črnomlja, je podri voz na cesti in mu poškodovail koleno in glavo. Katarina Flandja, žena posestnika iz Novega mesta, je padla in se udarila v levo koleno.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Milan Cimperšek iz Bojsnega se je opekai; Miha Frah iz Krležih brij je padel s kolesa in dobil lažje poškodbe; Edi Poljšak iz Korčevnice si je zlomil levo roko. Anton Podgoršek iz Artič si je pri padcu poškodovail levo koleno.

Strelsko tekmovanje na Senovem

Strelska družina »Boris Kidrič na Senovem je v poštastev praznovanja dneva JLA priredila nagradno tekmovanje svojih članov z različno puščico. Tekmovanja se je udeležilo 54 članov družine. Prvi trije tekmovalci in vsaki skupini so prejeli praktična darila.

REZULTATI:

Članj: 1. Urbančič 345 krogov (od 400 možnih), 2. Zvegljič Emil 343 krogov, 3. Sitrnad Ivan 343 krogov.

Članice: 1. Lokajner Angela 239 krogov (od 300 možnih), 2. Lokajner Slavka 226 krogov, 3. Krejan Milica 198 krogov.

Mladinci: 1. Breznikar Ernest 243 krogov (od 300 možnih), 2. Kopina Viktor 238 krogov, 3. Jevšnik Milan 236 krogov.

Pionirj: 1. Jevšnik Zvonko 152 krogov (od 200 možnih), 2. Planinc Franc 145 krogov, 3. Koleše Jozef 143 krogov. R. Z.

Bralcem Dolenjskega lista

In vsem domačim želijo srečno novo leto in mnogo uspehov Alojz Gilja, Anton Grivec in Anton Gorenc iz Čapljin v Hercegovini.

● OGLASUJTE
● V DOLENJSKEM
● LISTU!

ZABELEŽENO

»Kupte jajca, kimele, plevca, česen...«

Minuli ponedeljek je bilo jajc na novomeškem živilskem trgu dovolj. Kmetice so jih prodajale od 19 do 22 dinarjev, čeprav je bila na tabli napisana cena zanje 23 do 25 din. Prodajalke so to znižanje razložile tako: »Kokoši so zabele bolj nesti. Sicer jih pa kmalu ne bo več po tej ceni.«

Kmetica je ponujala: »Kupte smetano, je skuž glih na vrh in spodaj!«

Ko sem se pogovarjal s tržnima inšpektorjema, je pristopil k nam kmet: »Gospudje, kupte snops! Ga dam poceni!«

Eden izmed inšpektorjev mu je pojasnil, da ni nalete na prave, da tukaj zganja ne sme prodajati in da ga naj ponudi v kakšni gostilni.

Jabolka so bila skoro vsa po 25 din kilogram, neka kmetica pa jih je prodajala po 40. Ko sem ji rekel, da piše na tabli, da jih lahko prodaja od 20 do 25 din kg, me je zafknila:

»Potem jih pa od table kupte!«

Mlado dekile je imelo v papirnati vrečki krempir.

»Po čem ste ga plačali?«

»Po 17.«

»Malo so vas okoli prinesli. Na tabli je zapisana cena 10 do 14 din.«

»Joj, tja sem pa čisto pozabila pogledat!«

Se fihol.

»Vzemite fižol! Po 70 ga dam!«

Njena sosedpa pa:

»Kupte ga rajt pri meni. Dam ga po 65!«

Naprodaj so bila tudi semenja vseh vrst, malo solate, kokoši, smetana in volneni izdelki. J. P.

VSE KRAVE

bo odprodala

12. JANUARJA 1959.

ob 10. uri dopoldne ekonomija SPLOŠNE BOLNIŠNICE v novomeški Kandiji. Krave bodo prodajali na dvorišču ekonomije.

KRATKE IZ SEVNIC

Važno železniško križišče Sevnica je bila včasih znan turistični kraj. Izletnike je privlačevala predvsem gora Lisca in ostalo okoliško hribovje. Kmalu po osvoboditvi je prišlo v Sevnico do velike eksplozije, ki je porušila tudi edini hotel. Danes imajo vsa gostinska podjetja samo 10 ležišč, medtem ko so jih imele pred eksplozijo 50.

Gostinsko podjetje namerava graditi v Šmarju nov hotel; en milijon so že dali za načrte, odprto pa je še vprašanje kredita za gradnjo.

Na občnem zboru, ki so ga imeli v decembru prejšnjega leta, so gostinci namenili tudi 50.000 dinarjev za strokovni dvig kadra, se pravi za strokovne tečaje in razno turistično literaturo.

Petrošnja vode v Sevnici iz leta v leto raste. Komunalno podjetje »Komunala« je kupilo dve črpalki za črpanje vode in eno še montiralo pri Mestnem vodovodu. Druge še niso vgrajile, ker je treba obstoječi vodnjak prej poglobiti ali pa zgraditi drugega, večjega. Razen vseh komunalnih uslug delajo v tem podjetju tudi embalažo za prevoz rib, žab, polzev in borovnic.

Ker sevnški zobozdravnik Konc aprila odide, so v letu razgovori z novo zobozdravnico, ki naj bi nastopila tukaj službo. Enake razgovore imajo tudi z zobozdravnico, ki naj bi delala v Krmelju.

Pijanost in objestnost

1. januarja ob 10. uri dopoldan je voznik amater Alojz Erjavec iz Ljubljane, star 44 let, v blagem zavoju avto ceste v Ponikvah pri Trebnjem zavozil pod cesto. Bil je v vinjenem stanju. Osební avtomobil Fiat 1100 z evidenčnim številko S-13339 se je dvakrat prevrnil po nasipu in obležal. V vozilu je bilo 5 potnikov: F. F. iz Ljubljane z ženo, 16 mesečni sinček ter ženo sestro Vido. Vsi razen oteta F. F., ki je bil laže telesno poškodovan, so dobili težje telesne poškodbe. 16 mesečni fantek je med prevozom v bolnišnico poškodban podlegel in umrl. Potniki so potovali z ženotovarja v Sentjernej. Na vozilu je za 800.000 dinarjev škoda.

Dve nesreči

Pijanost in nesreča

1. januarja ob 6. uri jutraj je na cesti I. reda v Brežicah voznik F. B. v vinjenem stanju zavozil osebni avto S-4175 v levi občestni jarek, kjer se je vozilo prevrnilo. Voznik je laže telesno poškodovan; na vozilu je za 100.000 dinarjev škoda.

Pokolnji tov. Franc je prišel dve leti star iz Krškega v Novo mesto kot sin male uradniške družine. Rojen v Senožečah leta 1903 je še kot otrok moral s starši na svetlo. Družina se je ustalila v Novem mestu. Oče mu je kmalu umrl in mati je morala sama skrbeti za tri fante. Franc je tu končal trgovsko šolo. Bil je vadi- telj Sokola in telovadec, katere- mu so napovedovali še lep raz- svet. Toda življenje je bilo v ti- stih časih trdo in neizprosno. Mo- ral je v vojsko, da je prišel do kosa kruha. V mornarici je služil štiri leta, kjer je spoznal in vzlju- bil naše morje. Ko se je vrnil do- zatek se je posvetil bančništvu, služboval je v različnih mestih in različnih podjetjih.

Leta 1937 je bil prišel v Kočevje kot vodja novoustanovljene po- družnice tedanje Benovinske hrani- larnice v Ljubljani. Kdor je živel v času predarabske Jugoslavije na Kočevskem, lahko presodi, ko- likšnega pomena je bila ustano- vitev slovenskega denarnega zavoda v tem s hitlerizmom prepoplemen- delu slovenske zemlje. Kočevjarji so predržno in samozavestno ozna- njali svoj »novi« nauk in Sloven- cem obetali vrniti žetev in uspeh, za- zaslužiti, po zmagi hitlerizma pa izbrebiti. V tem položaju je bila hranilnica pod vodstvom narodno- zavednega in razkledanega človeka kot je bil Kočevski protizetev, eničtinnim političnim, gospodarskim in narodnostnim zaslužnjavcem. Kočevjarji so odšli in prišli so okupatorji. Toda tudi v boju proti novim roparjem in uničevalcem naše zemlje je nudil Francé po- moč denarnega zavoda. To ga je nujno pripeljalo v vrste OF, ki je imela sodelavce in zveze tudi v njegovem stanovanju. Tam so se zbirali člani rajonskega odbora, ki je po arstični študiju aktivno- povst pomladi 1942 in po roški ofenzivi prevzel delo na vsem področ- ju mesta in okolice.

Ko so hoteli domači izdajalci zaščititi Kočevje pred srdečo kugo (akcije belogardistov konec novembra in v začetku decembra 1942) in ko so fašisti spravili v grajske zapore več članov ROOF, je bil tukaj skupaj z njimi in nekateri- mi drugimi sodelavci OF aretiran tudi Francé Kovač.

Ko je v septembarskih dneh 1943 prevzela oblast v Kočevju OF, je bil tov. Kovač blagajnik ROOF in MOOF ter je izvedel do roške ofenzive vrsto važnih finančnih ukrepov v korist prebivalstva na Kočevskem, med katere spada tudi zamisel ljudskega posojila v Kočevju.

Skupaj s članj MOOF je odšel ob nemški ofenzivi v partizane. Kamor je odnesel tudi blagajno. Po krivdi izdajalcev so novembra 1943 napadli Kočevje in kočev- jarji med drugimi tudi tov. Kova- ča. Po napadu na mesto so tudi niega gnaeli iz kočevjskih grajskih zaporov v Begunje in nato v Dachau. Osvoboditev je dočkal v Litovici, kjer ga kosti izmozgana živčev hitlerizma.

Vrnil se je poln zaupanja v našo bodočnost. Me kratko dobo je ostal v Denarnem zavodu Slove- nije v Ljubljani, nato pa zopet prevzel mesto direktorja podruž- nice Narodne banke v Kočevju. Tu je ostal do svoje prerane smrti, nazadnje kot pomočnik direk- torja podružnice Komunalne ban- ke, naslednice NB. Svoje delo je

Upjava tekstilne tovarne

NOVOTEKS Novo mesto

sprejme v službo

ŠEFA NABAVE

Pogoj: popolna srednja šola z 8-letno prakso v komercijali.

FAKTURISTA

s popolno srednjo šolo ali njej enako Izobrazbo ter nekajletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Pismente ponudbe pošljite na naš naslov

do 20. januarja 1959

IZDAJATELSKI SVET DOLENJSKEGA LISTA

razpisuje mesto

Upravnika Dolenjskega lista

za vodenje materialno-finančnega poslovanja lista. Primerna komercialna izobrazba ali praksa zažele- na. Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjih službenih mest naj pošljejo interesenti

UPRAVI DOLENJSKEGA LISTA, Novo mesto, p. p. 33, do 15. januarja 1959. Plača po dogovoru.

SATELIT V NOVM MESTU!

Dedek Mraz je tudi letos obiskal naše malčke. V Novem mestu so njegov prihod oznanile raznobarne rakete; Dedek se je pripeljal v bogatem spremstvu. Na čelu sprevoda sta dva medplanetarna letalca upravljalja vozilo, na katerem je bila zemeljska kro- gla. Okoli nje je z glasnim življenjem drvel umetni satelit, po morju se je vozila ladja »Galeb«, velika mesta pa so označevale raznobarne žarnice. Na naslednjih lepo okrašenih kamionih so bile skupine pingvinov, severni medved in snežinke ter številne gozdarne živali. Na enem imed vozov je bil težko pričakovani Dedek Mraz, ki so ga otroci sprejeli z veselim vriščem. Spregovoril jim je nekaj besed, nato pa je moral kmalu naprej, saj ga je čakalo še na tisoče malčkov, ki jih je moral obiskati.

SZDE in Zveza prijateljev mladine sta obdarila za Dedka Mraza vso šolsko in predšolsko mladino. Gospodarske organizacije so prispevale v skupni fond, ki je bil uporabljen v ta namen. Mnogo so pomagale tudi požrtvovalne mamice, ki so napekle za otročičke gore peciva in keksov, da je imel Dedek Mraz kaj deliti. Proslave so bile na vseh šolah, širše javne prireditve pa v vseh večjih naseljih po okraju.

SVINJSKA KOZA

prinaša lepe stotake! Od- ločite se in skrbno oderite prašiča, kožo pa oddajte najbližji zbiralnici KO- TEKS, ki vam jo dobro plača.

»Koteks« Ljubljana

IVO PIRKOVIC:

TISOČLETJA V ZRCALU KRKE

Od bajke do zgodovine

Ni naključje, da se je nova avto cesta v svojih čudovitih, mehkih krivuljah stegnila kot orjaška kača skozi slikovite dolenske tokave prav po dolini lepe, temnozelenke Krke. Ta naša tih, zasajana reka, ki so jo neznana ljudstva v predzgodovinskih časih krstila za Corcoro, pomeni že več kot tri tisočletja vrata narodov, ki prodirajo od vzhoda na zahod. Vsaj toliko časa gre po tej sledi tudi pomembna starodavna trgovska pot, po kateri ne prihajajo v naše kraje le prej neznan novi obrtni izdelki, ampak tudi gospodarski prevrati, nove, naprednejše oblike življenja in z njimi višje kulture, bakrenodobna, bronastodobna in železnodobna.

Mislím najprej staro bajko o Jazonovih Argonavtih, ki beže z znamenitimi vrnili v ugrabljeno Medejo iz črnomorske dežele Kolhide po Istru (Donavi), Savi, Ljubljani in, potiskaje svojo ladjo dalje po suhem, na Jadransko morje. Na tleh današnje Ljubljane so ustanovili mesto Emono, ki je stoletja starejša celo od »večnega« Rima, na koncu velikega barjanskega jezera, pri današnji Vrhniki, pa Nauptortu, trgovsko pristanišče ladij, kot pove že ime samo.

Tudi Kolhičani, ki so prezanjali Argonavte, so na ilirskih vodah povesili svoja vesla, kot pripoveduje grški pesnik Kalimahos, in blizu tam, kjer sta se Kadmos in njegova žena Harmonija nekoč spremenila v kači, zgradili novo mesto. V svojem jeziku so ga imenovali Pola, današnji Pulj, čigar ime pomeni »mesto izgnancev«. Njegovi ustanovitelji se namreč niso hoteli več vrniti v svojo domovino. Sami Kolhičani pa so se po Istru, današnji Donavi, po kateri so prišli, imenovali Istre in dali ime tudi deželi.

Tudi ilirski Japodi na tleh današnje Notranjske so po starem izročilu prišli baje iz malozasijske dežele Frigije in prav tako naj bi tudi gusarsko plemo Liburnov ob današnjem Kvarnerskem zalivu izviralo iz tistih krajev.

Valove močnega novega gibanja ljudstev je čutili tudi v naših krajih zlasti po trojanski vojni, ko preplavljajo grško deželo selitve eolskih in dorskih plemen. Rimski

pesnik Livij nam pripoveduje o junaku Antenorju, ki je takrat, ko sta Odisej na povratku iz trojanske vojne in Enej, išoč novo domovino, blodila po neznanih morjih, pripeljal izpred premaganih obzidij Troje na severna jadranska obrežja Venete in z njimi pregnal stare Evganejce v Alpe. Odisejev bojni tovariš in znamenit gojitelj divjih konj božanski Diomed pa je z osemdesetimi ladjami pristal pri današnjem Devinu severno od Trsta, kjer so mu postavili pozneje ob Timavu tempelj. Takrat so naše kraje zasedli Iliri.

To je v bajko zaviti obledel spomin na homerski vek, ko se poleg starejšega bronastega pojavljata prva raba železa na prelomu drugega in prvega tisočletja pred našim štetjem. Človek misli pri tem na tisto 30 metrov dolgo predzgodovinsko ladjo na dnu nekdanjega našega barjanskega jezera, ki so jo neznan predzgodovinski tesarji zgradili z bronastimi in železnimi žebli, znamenje, da so zares živeli na homerskem prelomu dveh kultur, bronaste in železne. To potopljeno ladjo so odkrili v prejšnjem stoletju pri Črni vasi blizu Ljubljane.

TRGOVSKE CESTE V PREDZGODOVINI

Nova ljudstva v naših deželah odpirajo tudi nova kupčiska pota. Ena najpomembnejših, argonavtska, je šla po Donavi, Savi, Ljubljani in se od Vrhnike po suhem nadaljevala na Oglej in Italijo; druga se je od argonavtske ocepila pri Catežu po dolini Krke do njenega izvira, šla nato na Cerkljsko jezero in dalje na Tergeste, današnji Trst, trgovsko luko, ki so jo ustanovili keltski Karni.

Kot tretjo veliko predzgodovinsko cesto bi šteli še jantarsko pot iz daljne dežele Estijev ob obalah Vhodnega morja proti jugu, na panski Carnuntum, Ptuj, mimo naših Vač, skozi Emono in na venetsko mesto Adrijno, kjer je bilo največje tržišče te žlahtne, okamenele

smole terciarnih iglavcev. Na jantarski cesti so tovorili naši Kelti, ki so Rimljane dolgo goljufali, da dobivajo jantar iz Jadranskega morja. Ko pa so Rimljani spregledali zvijačo svojih dobaviteljev, so tudi sami začeli hoditi po to cenjeno surovino za svoj nakit in panonski Carnuntum ob Donavi in Segesto ali Segestico, današnji Sisek. To pa nam dokazuje, da je držala stranska pot velike evropske jantarske ceste tudi po dolini naše Krke v Italijo. Zares! V velikem ilirsko-keltskem naselju na tleh današnjega Mihovega pod Gorjanci je prišlo pred skoraj šestdesetimi leti z bogatimi starinami na dan presenetljivo mnogo jantarskega nakita, ki še vedno čaka v bivšem Dvornem muzeju na Dunaju svojega opisovalca. Zgodovina in arheologija nam torej odkrivata ob Krki »malo jantarsko cesto«, ki so jo zgodovinarji doslej čisto prezrli.

O predzgodovinskih vodnih cestah po naših rekah, ki so bile takrat zaradi vlažnejšega podnebja verjetno večje in plavnejše kot danes, ne vemo le iz izročil antičnih geografov in zgodovinarjev, ampak jih izpričujejo tudi najdene starine. Ze kustos Alfonz Müllner je opozoril na sila okorne bronaste sulice, najdene ob Savi in Ljubljani. Pripiše jih bronastodobnim grškim trgovcem Pelazrom, katerih spomin se je ohranil v bajki o Argonavtih.

KRKA V BRONASTI DOBI

Bronastodobne sledove nam odkrivajo najdene starine tudi ob Krki, vse od Nevidunuma pri današnjem Drnovem na Krškem polju, pa mimo Ostroga in Grobelj pri Sentjerneju do Jurke vasi nad Novim mestom. V preteklem stoletju so naleteli kmetje v gozdu pri Jurki vasi po naključju na pomembno trgovsko skladišče bronastih izdelkov, srpov, nožev, sekir, sulic in zaplestin. Nesrečni argonavtski ali pelazgiški trgovci, ki so to zalogo ob nevarnosti zakopali v zemljo, so bili najbrž pregnani ali

pobiti in se nam je skladišče več kot tri tisoč let ohranilo. Vse vojne v zgodovini, ne torej samo moderne, so zapuščale za seboj zakopane in zazidane zaklade.

Pri Smarjeti so našli polža kauri iz azijskih in afriških tropskih morij. V dolino Krke je prišel po mednarodni argonavtski cesti ali morda skozi Italijo kot nakit ali celo plačilno sredstvo. Ta nenavaden prastar »ciprski denar« se je doslej pojavil na naših arheoloških terenih tudi pri Mokronogu in na Vačah. Dokazuje nam dolga pota predzgodovinske trgovine.

Nad Vrhpoljem v Gorjancih imamo Dolnje in Gornje selo. Tam že stoletja ni nikakršnih naselij več. Pred dvema rodovoma pa so odkrili na Gornjem selu dvanajst predzgodovinskih grobov in v eni od gomil znamenito bronasto čelado, ki jo hrani naš Narodni muzej in ki jo je Alfonz Müllner opisal v svojem Argu (1897. V. 2). Take čelade najdemo upodobljene na bronastodobnih bolognskih stili in tamkajšnjih nagrobnikih. Kustos Müllner je iz tega zaključil, da drži po dolini Krke že v bronasti dobi iz Italije prastara tovorna cesta, ki jo dokazujejo arheološke najdbe vse do merovinske dobe v zgodnjem srednjem veku.

Arheološki in zgodovinski oziri nam narekujejo misel, da nam je iskati rečna pristanišča v bronasti dobi morda ob stari, danes suhi strugi Save pri Nevidunumu, neke blizu Grobelj ali Ostroga, kjer slutimo predzgodovinski Crucium, in pri Jurki vasi. Močno sumljiva se mi zdita tudi Drama in Otok, kjer prekorači cesta iz Sentjerneja na Skočjan Krko. Danes ne leži Drama več na bregu reke, še pa je videti pri vasi njeno strugo, ki se je nekoč davno odmaknila proti severu. Takrat je ostal na suhem tudi Otok, znamenit babenberski srednjeveški trg Gutenwerd s sodiščem in kovnico denarja, od česar vsega je preživela viharje stoletij samo skromna cerkva z mežnarijo. Drugo cerkvice tega izginulega trga so v prejšnjem stoletju porušili in gradivo porabili za neko hišo v Sentjerneju. (Se nadaljuje)

UDOBNO ZA LOKALNI PROMET

»Zračni bicikl«, ki mu strokovnjaki obetajo veliko dobičnost. To je helikopter za eno osebo in izredno lahko vodljiv. V desetih minutah more preleteti ves Pariz. Seveda pa danes stane še 4 milijone frankov.

MODERNA NEZGODA

»V sredo popoldne je na cesti I. reda Fiat 600 butnil v pešca. Pešec je ostal nepoškodovan, avto pa so morali takoj odpeljati v popravilo.«

Grem po džunglji, kar zagledam komaj pedenj pred sabo velikansko kačo. Na srečo sem spoznal, da to ni kača, ampak serotovičena veja drevesa.»

»Pa zakaj si se potem tako ustrašil?«

V AFRIŠKI DŽUNGLI

»Nekega dne sem doživel strahotno stvar,« pripoveduje lovec na divje zveri. »Od strahu sem postal trd kot kamen.«

»Pomislil: ves zmešan sem pograbil na tleh kol, da bi kačo ubil, toda ta kol ni bil kol, temveč — kača!«

Brez besed...

DOBER ZADETEK

»Od kod pa?«
»Bi sem na lovu.«
»In si kaj ustreliš?«
»Seveda!«
»Pa imaš prazno torbo.«
»Jasno: krave nisem mogel spraviti vanjo.«

AMERIŠKI OGLAS

»Duševno osamljena, mlada, čvrsta kmetica išče poštenega in krepkega moža za srce in posestvo. Ponudbe poslati po možnosti še pred spraviplom krompirja in repe.«

AH, TE ŽENE!

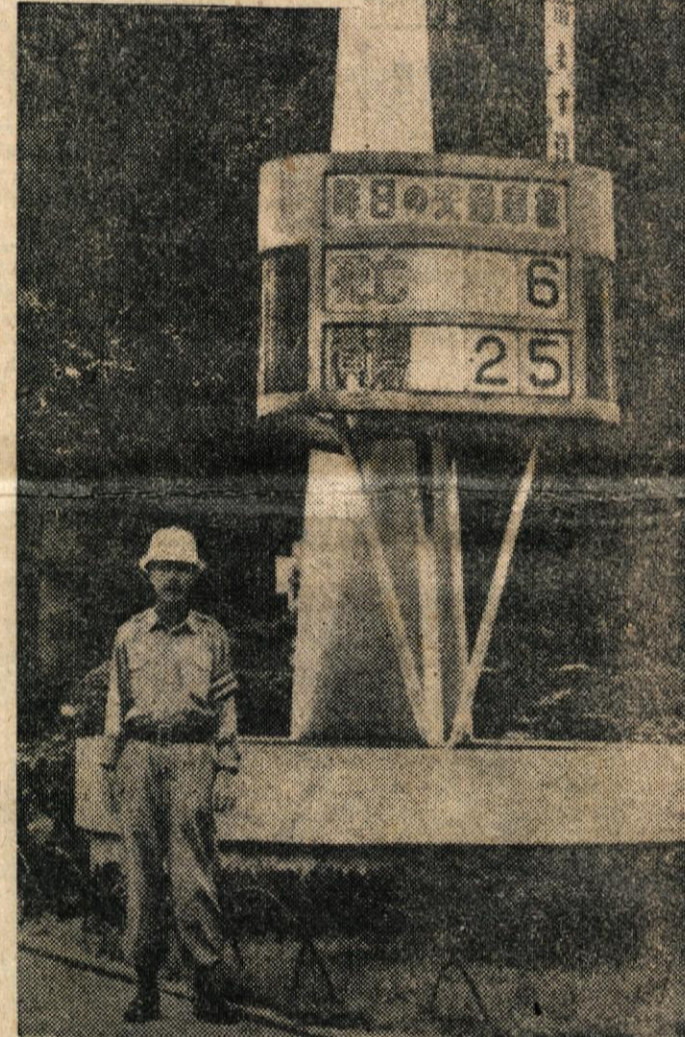
»Ali veš, da je Melhorju žena pobegnila?«
»Ubožec, kako je to prenesel?«
»No, sedaj je že kar pomirjen. Sprva je pa dobesedno norel od veselja...«

JUNAKA

Znana dunajska igralca Paul Hörbiger in Hans Moser sta bila v Parizu. Pozno ponoči se vrata v svoj hotel in zaideta v prazno stranjsko ulico. Zaidci jima prideta nasproti dva sumljiva pariška apaša. Pa pošepeta Hörbiger Moserju: »Obrni se nazaj in zbeži. Pogledaj: dva sta, midva pa čisto sama...«

SREČEN SKOK V NOVO LÉTO, ČEPRAV TUDI NE V ZDAJ PREMZRLO KRKO!

SIGNAL SMRTI

Takle signal so postavili na eno izmed križišč glavnega mesta Japonske. Številke na njem povedo, koliko ljudi je izgubilo življenje pri prometnih nesrečah, koliko pa jih je bilo ranjenih. Prometni organi v Tokiu menijo, da bo takole opozorilo najboljši opomin »dirkačem v smrt, kakor imenujejo tam šoferje-divjake...«

Nekje na Slovenskem se vije precej mogočna reka med širokim poljem. Huda voda je to! Kjerkoli se zavija, se zjedajo globoko v linato zemljo ter napravljajo penete vrtnice. Dolgočasno daljševje ji senči bregove. Če pa se iz dalje ozreš po tej vodi, se ti zdi, da je struga nalita s samim črnolom.

Prav pri bregovih raste loček ali gleno in tista resnata, povodna trava, ki se sedaj vzdiguje, sedaj zopet k tlom potaplja, kakor bi s svojim nemirnom hotela pokazati, da tudi nji ni po volji mokro stanišče v temnih valovih.

Tu pa tam se iz ločka vzdigne povodna ptica ter leta, tožno kričeč, nad vodo. Le redko kje zagleda ribo na površini, samo, otožno, kot je vse otožno pri tej vodi. V globini pa preži tolsti som ter se sedaj pa sedaj s hrustčem zažene za svojim plenom.

Tik levega obrežja se vleče prašna cesta, polna črnega prahu. Polje ob strani je posejano s koruzo, glavnim prideikom te nerodovite krajinke. Vsak trenutek se srečavajo lačni obrabi; vsak korak se ti odkriva revščina in beraštvo. Če pa se nad teboj razteza še sivo, oblačno nebo, imaš občutje, kakor da bi bil v kraju, ki sta ga ravnokar s svojo grozo prepluli smrt in lakota!

S širnega polja se omenjena reka končno zavije v ozko dolino. Tam pa je krajina prijetnejša. Črni gozdovi se razprostirajo

na obeh bregovih do visokih gorskih grebenov, med njimi pa napravljajo zelene senožeti, njive in vinogradi harmonične lise.

Ravno na istem mestu, kjer se reka skriva v dolino, so postavili naši predniki graščini podobno poslopje. Od nekdanj so tu gospodovali mogočni in imoviti baroni iz Struge, kakor so se imenovali po tem svojem, tik reke stoječem posestvu. Ali sedaj, ko se naša pripoved pričinja, je Struga skoraj podrtina. Njeno zidovje je razrito, odrgnjeno, rjavoredečkasto in razpokano, da se je bati, da zleze poslopje vsak trenutek na kup. Na štirih oglih širokega gradu tiče tenki stolpič, na katerih so streeše sumljivo naglne, kakor da bi se bili ti štirje stolpiči napili kislega vina in bi jih sedaj bolela glava! Na dvorišču stoji kapelica z visoko, kupoli podobno streho.

Krog graških zidov rasto koprive in druga taka slaba zelišča. Gadjje in kuščarji imajo tu notri svoja selišča. Za poslopjem se po hrubo navpij razteza vrt, ki je bil morda nekdanj čedno in okusno obdelan. Ali sedaj poganja trava po peščenih stazah in namesto rož in cvetja je šopiri trnje po gredekah. Kavke in sokoli, pod raztrganim ostrjšim gnezdeči, se pojo nad poslopjem v zraku ter s svojim kričanjem napravljajo nemir. Človek pa se malokdaj prikaže iz žalostnega tega dvora. Ali vendar je istina, da se je še stanovalo

v Strugi. Ti pa, ki so prebivali v nji, so bili že davno pretrgali vse vezi med svetom in med seboj.

Komaj četrtil milije pod Strugo se dolina mahoma razširi. Sredi reke se očem odkrije precej velik otok, obrastel s smrekami, brezami in trepetlikami. Na tem otoku se dviguje ponosno poslopje, grad Otok. S svojimi stolpi in strmimi strehami je grad romantično krasen. Človeku, opazujočemu iz dalje to poslopje, pa se dozdeva, kakor da bi gledal ostanek iz srednjega veka, ki so ga mimohiteči časi tu pozabili. In vsak trenutek pričakuje, da prijezdi iz visokega portala družba svetlih vitezov, ali pa da se prikaže na balkonu v tesno obleko zavita gospodična s širokimi, nagubanimi rokavi.

Moderne naprave krog gradu, lope in drevoredi človeka pač hitro pokličejo v sedanost. In če pripode umazani grajski blaplci s kletvinami tolste konje na vodo, se raztopi takoj tudi romantika. Mimo Otoka pa se leno valji voda, globoka in temno-zelena. Nekoliko čolnov je privezanih pod vrbovjem in po vodni gladini se gonijo gosti, race in trije ali štirje mogočni labodje.

Lep kraj je to! In tem lepši še ti vidi, če si prišel na Otok mimo dolgočasne, podrte Struge!

»Namen moj je storjen! Čemu naj mi je še to pusto življenje? In kadar dobiš te vrste v roke, bo že pretrgana nit mojega življenja! In sam jo bom pretrgal ter povrnili stvarnici svoje atome!«

Moj Bog, če bi bil dobil žensko, kakor so jo zaželele moči kipečnega mojega srca! Ali ti, Ana, si bila moje prokletstvo! Ti si tista teža, ki me vleče v pogubno globočino!

Ali si se le količkaj potrudila, da bi bila umela čustva moje duše? Vsak korak si mi oženila! In sedaj, ko se mi je odkrila življenja vsa sladkost, ko me vabi sreča od daleč, sedaj me zopet ti z nerazvezljivimi verigami tiščiš k sebi! Vse sem pozabil in vsakemu sem odpustil! Samo tebi ne odpustim! In na robu groba imam edino to zavest, da te sovražim, sovražim! Grofinja Ana je vse to mirno prebrala in celo z glasom, kakor da bi brala vsakdanje pismo ali pa račun svojega oskrbnika. Končavši pa je ponosno dvignila še vedno krasno glavo ter dejala mrzlo:

»Eliza, kak fantazist je bil to!«

Grofinja Eliza pa ni odgovorila ničesar. Zamisljeno je trgala list za listom na leskovem grmu, ki je rastele tik klopi, na kateri sta sedeli. Ona pa se je razvnela: »Kak fantazist! In s sovraštvom do mene je šel v smrt! Ali Bog moj mi je na pričlo, da mi to sovraštvom ne napravljaja nikake skrbi! Stramotje je zapustil meni in svojemu otroku! Tako strašno stramotje! Da, tudi jaz ga sovražim, sovražim še sedaj, ko je že davno razpadel v svojem grobu! In če se spominjam tistega jutra, ko so ga tam doli na koncu otoka valovi bledega in z zeleno travo obvitega splavili k produ, tedaj ga ni koga v moji duši, kjer bi tičalo najmanjše pomilovanje tega grešnika! Gospod Bog ga je udaril s pravično svojo jezo! In zaslužil je smrt, ki jo je storil!«

»In kako je vse to prišlo?« vpraša Eliza. »Grof Milan je bil vendar tako resen značaj!«

»Kako je vse to prišlo? Tisti romantični nagibi, kateri so napravljali, da je bil slab gospodar, slab zakonski mož, slab oče svojemu otroku, ti nagibi so ga zapeleli. Da je hladnokrvno prekoračil meje spodobnosti ter postal slabši od najumazanejšega umazanij svojih hlapcev!«

»In kako je prišel v dotiko z ono rod-bino?«

Grofinja Eliza je besedo »ono« poudarjala, potem pa še pristavila: »Saj ste bili vedno v silnem sovraštvu z onimi iz Struge, če se ne motim!«

»V starem sovraštvu!« odgovori grofinja Ana. »Tam gori nekeje pod Strugo tiče sredi vode gola skala. In nekdanj se je stari baron izmislil, da je dal k tej skali privezati čoln in da si je tam postavil leseno lopo. Stvar pa ni bila všeč grofu, Milanovemu očetu, ki je trdil, da je tisto skalovje njegovo. Vnel se je preprij in potem je sledila dolga, dolga pravda. Ali končno so državni gospodje razsodili, da tista pečina ali tisti otok ni o toškega grofa, ne struškega barona, ampak edino le last družave! Zapravila sta mnogo denarjev, a pravičevala si samo strupeno sovraštvu! — Struški pa je bil zvit lisjak ter je tiste pečine kupil od države in jih dobil v svojino last. Potem je na njih postavil lesen stolp, na katerem je vihrala velikanska, bela zastava s črnim grbom gospodov iz Struge. In vsako jutro je priveslal k temu stolpu ter včasih tudi sprožil mala dva topa, s katerima je bil svojo trdnjavo oborožil. Stari naš grof pa se je jezil in penil, in najbolj tedaj, kadar se je tisto straljenje razlegalo do nas. Z baronom iz Struge se nikdar nista pogledala več. In ko je nekega dne udarila v tisti stolp strela ter ga požgala in ga razdrobila, ni ta prigodek stvari čisto nič izpremenil. V grob sta nelsa svoje sovraštvu!«

Na roko si nasloni težko glavo.

»Ali grof Milan je potem pozabil na tisto sovraštvu ter stolp iz Struge v tisto pregrešno zvezo, ki ti ni neznan!«

»In koliko časa je ostala stvar tebi skrita?« vpraša Eliza.